

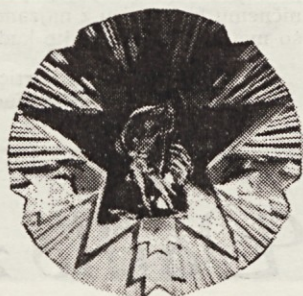
industrija
gumijevih
usnjenih
in kemičnih
izdelkov

Sava Kranj

23. JANUAR 1976

ŠTEVILKA 1 — XVI

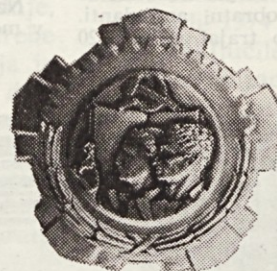
Predsednik republike odlikoval 62 Savčanov

RED
ZASLUG
ZA
NAROD
S
SREBRNO
ZVEZDO

MEDALJA
DELA

RED
DELA
S
SREBRNIM
VENCEM

Odgovorno v leto 1976

Gospodarska gibanja so bila v letu 1975 odraz mnogih zapletenih procesov in odstopanj od dogovorjenih ciljev ter nalog, predvidenih z resolucijo o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije. Zato je ena od osnovnih nalog v letu 1976 odpravljanje zatečenih strukturnih neskladij oziroma je osrednja pozornost osredotočena na naslednja ključna področja gospodarjenja: postopna realizacija, povečanje produktivnosti dela in poživitev zunanjetrogovinske menjave.

Vzporedno z izgradnjo gospodarskega sistema pa se bo v letu 1976 potrebno zavzeti za oblikovanje proizvodno in dohodkovno soodvisnih celot na osnovi združevanja dela in sredstev.

Zgodnje odkrivanje kroničnega bronhitisa pri kadilcih

Inštitut za pljučne bolezni in tuberkulozo Golnik raziskuje že dolgo vrsto let pojavljanje kroničnega bronhitisa med prebivalstvom — kadilci in nekadilci.

Kot je razvidno iz objavljenega članka dr. Fortiča in dr. Vadnjala, je kronični bronhitis bolezen današnje dobe, ki se pojavlja med prebivalstvom v čedalje večjem številu. Da bi lahko medicina dovolj zgodaj ugotavljala prve znake tega zahrbtnega obolenja, pripravlja golniški inštitut študijo o načinu zgodnjega odkrivanja znakov te bolezni. V ta namen se je odločil zaprositi vodstvo tovarne Sava in njene obratne ambulante, posredno pa tudi zaposlene delavce za sodelovanje.

Tovarna Sava in obratna ambulanta sta se odzvali tej prošnji, s čimer želita prispevati svoj delež pri tako pomembni akciji, kot jo izvaja inštitut.

Zato je vaša dolžnost, dragi Savčani, da pridete polnoštevilno na ta pregled, ki bo v mesecu februarju 1976 v naši ambulanti.

Sam pregled sestoji iz odgovorov na anketo ter meritev pljučnih zmogljivosti, kot so jih nekateri že opravili v naši obratni ambulanti. Vsak pregled bo trajal najdlje 20 do 30 minut.

Golnik bo poslal v našo obratno ambulanto dve ekipi svojih sodelavcev, ki bosta delali v dopoldanski in popoldanski izmeni.

Točen razpored bomo napravili v naši obratni ambulanti; vsak, ki bo izbran za to akcijo, bo dobil pismeno vabilo s točno naznačeno uro prihoda v obratno ambulanto, ki mu ga bo izročil po običajnem postopku njegov delovodja.

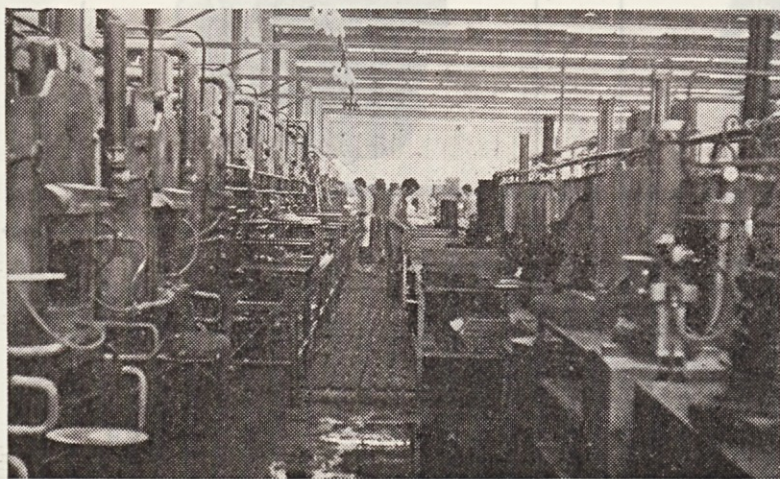
Vljudno prosimo sodelujoče, naj ne prihajajo v obratno ambulanto trumoma, marveč ob točno naznačeni uri, da ne bo nepotrebnega zamujanja časa in gneče v čakalnici naše obratne ambulante.

Če bi bil kdo od povabljenih na kakršenkoli način zadržan in se ne bi mogel odzvati pregledu, vljudno prosimo, da to sporoči obratni ambulanti na telefonsko številko 359.

Se enkrat vas ponovno pozivamo, da se odzovete tej akciji polnoštevilno. Ne bo vas malo, saj vas je izbranih kar 1000 po določenem ključu. Zavedati se morate, da bo vaše sodelovanje v tej akciji pripomoglo k zgodnjemu odkrivanju znakov kroničnega bronhitisa, ki pesti že marsikoga od vas, če pa vas ne, bo pestil gotovo vaše otroke.

Na svidenje v obratni ambulanti v mesecu februarju!

Dr. Jaka Vadnjala

Tudi temperaturne spremembe so vzroki prehladom

Kronični bronhitis — vzroki in posledice

Kronični bronhitis je v vseh razvitih deželah najpogostejša pljučna bolezen, ker je vzročno povezana z mnogimi vplivi, ki so na eni strani v zvezi z onesnaženostjo okolja oz. z onesnaženostjo po delovnih mestih, po drugi strani pa z zdravju škodljivimi življenjskimi razvadami. V srednji in starejši življenjski dobi je že kar vsakdanja bolezen. Razpoznavamo jo po več let trajajočem jutranjem kašlju in sluzavem oz. bolj ali manj gnojnem izmečku. Bolniki imajo kronični bronhitis pogosto le za »nadlego«, ne pa za pravo bolezen. Pomemben razlog za omalovaževanje kroničnega bronhitisa je tudi ta, da marsikateri bolnik, ki sicer ve za vzrok svoje nadloge, težko opusti kajenje, zato raje po-

kašljeje vsako jutro v »zabavo in veselje« sosedov v prepričanju, da bo že minilo.

Zaradi takšnega gledanja na jutranji kašelj kadilcev bomo razložili naravo te bolezni.

Kronični bronhitis nastane tedaj, ko se poruši ravnotežje med obrambno sposobnostjo pljuč in onesnaženim vdihanim zrakom. Pljuča so edini notranji organ človeškega telesa, ki pride v direkten stik z zunanjim zrakom. Le-ta prodira v najmanjše pljučne mehurčke, kjer se opravlja razmenjava kisika med vdihanim zrakom in krvjo. Plini in tudi trdi delci, ki so dovolj majhni, da lebdi v zraku, pridejo torej naravnost v notranjost pljuč ter lahko tako povzročijo okvaro sten

sapnika, sapnikovih vej in pljučnih mehurčkov. Kadilci cigaret so v neprimerno večji nevarnosti kot drugi ljudje, saj vemo, da je v cigaretnem dimu stotisočkrat več delcev kot v normalnem zraku.

Da se organizme ubrani pred temi strupenimi snovmi, ima na razpolago dve vrsti obrambe.

V prvi bojni vrsti so »mehanski« pometači. To so celice v sapnikovih vejah, ki izločajo sluz, na katero se lepijo delci v vdihanim zraku. Druga vrsta celic, prav tako v sapnikovih vejah, pa ima migetalke — metle, ki tako zlepljene delce poganjajo proti ustam oz. grlu, od koder jih izpljuvamo.

Druga vrsta obrambnega mehanizma so celice, ki imajo lastnost, da »požirajo« tiste najmanjše delce ali bakterije, ki uidejo mimo mehanskih pometačev in pridejo v notranjost pljučnih mehurčkov. Te celice (skupaj s »predelanimi« delci) se potem pomikajo proti izhodu iz pljuč. Ko pridejo v doseg mehanskih pometačev, jih ti ljubeznivo spravijo na varno, nazaj v zunanji zrak.

Ves ta postopek »pospravljanja« traja le toliko časa, dokler je količina vstopajočih škodljivih snovi v sorazmerju z zmogljivostjo omenjenih mehanizmov. Ko je le-teh preveč, ta mehanizem odpove in nastopi nov moment za odstranjevanje teh snovi. Človek prične »pokašljevati« in s tem vzpostavi ponovno ravnotežje v »bojnih vrstah«. V začetku se sluz z zlepljenimi delci nabira v večjih količinah v pljučih le prek noči, zato pokašljujemo samo »zjutraj«, ko pa zaradi stalnega dražljaja — predvsem kajenja — pride do hujših okvar sapnikovih vej in pljučnih mehurčkov, kašljamo vse dneve oz. pri vsaki prižgani cigareti.

To je znak, da v pljučih kljub vsem obrambnim mehanizmom prihaja do zastoja sluzi. Tej stopnji, ki jo imenujemo »enostavni kronični bronhitis«, sledi naslednja faza, ki je spremljana z gnojnim izmečkom. Ta nastopi zaradi vdora bakterij, ki se vgnezdijo v sluzi sapnikovih vej. Tam se prične razmnoževati ter s tem povzročijo tako obliko bronhitisa, ki mu kadilci pravijo »prehlad«.

Taka oblika prehlada se v začetku pojavlja samo dvakrat letno, tj. spomladi in pozimi, pozneje pa skozi vse leto.

Na tej stopnji se pojavijo že težje posledice kroničnega bronhitisa. Taki pacienti imajo težko »sapo«; v začetku samo pri težkem fizičnem delu, kasneje pa že pri normalnih vsakodnevnih opravilih. Marsikateri pacient razlaga to »nadlogo« z »astmo«, drugi s »starostjo«, tretji pa s »srčnim obolenjem«. Na tej stopnji obolenja se ne zavedajo več pravega začetka svojih težav, tj. vsakodnevnega »jutranjega kašlja«, ki so ga pred leti imeli za nepomembnega.

Tudi to obdobje traja določen čas, vendar pa je neprimerno krajše od prejšnjega. V tem času — če bolnik slučajno ne umre za »navadno« pljučnico — nastopi nova težava — pešati začne srce.

Marsikdo se začne zdraviti šele tedaj in mnogokrat napačno, kajti zdravi si srce in ne svoja obolela pljuča.

V tem obdobju obolenja je dejansko težko povezovati svojo bolezen z onesnaženim okoljem, kajenjem cigaret, kajti pretekla je daljša, mogoče tudi krajša pacientova življenjska doba, v kateri je bil izpo-

stavljen različnim škodljivostim, ki so lahko vplivale na njegovo zdravstveno stanje. Kdo neki bo zato krivil »tistih nekaj« cigaret, ki so mu

V naravo, stran od zastrupljenih in nezdravih okolišev!

lajšale tegobe tega življenja. Kadilci, ne ustrašite se, prosim, tega članka, pridno se začnite boriti proti kroničnemu bronhitisu z najzanesljivejšo metodo — prenehajte kaditi.

dr. B. Fortič in
dr. Jaka Vadnjala

Darilo za 8. marec

Medobčinski svet ZS Slovenije za Gorenjsko je sprejel organizacijo akcije za nakup aparata za zgodnje odkrivanje raka na dojki. Pobudo za nakup so dale bralke Glasa ob lanskem 8. marcu. Izpeljale pa naj bi jo osnovne organizacije sindikata.

Namesto proslav (popivanje) in večkrat neposrečenih praktičnih daril naj bi osnovne organizacije prispevale po 50 din na zaposlenega. Z zbranim denarjem bi lahko kupili en ali dva aparata, ki bi ju namestili v gorenjskih zdravstvenih ustanovah.

Takšen aparat pa bi bil tudi najlepše darilo za vse ženske ob 8. marcu, zato pričakujemo, da bodo v akciji sodelovale vse osnovne organizacije sindikata in da bodo to upoštevale pri sestavljanju proračunov za leto 1976.

Tito odlikoval 62 Savčanov

Drage tovarišice, dragi

tovariši, spoštovani gostje!

Doletela me je prijetna dolžnost, da vam ob svečani izročitvi odlikovanj, ki vam jih je podelil predsednik Socialistič-

so se s poletom in iznajdljivostjo lotili proizvodnje. Tako smo že v letu 1946, ko smo končno dobili prve surovine, lahko pričeli s popolnoma organizirano proizvodnjo. Doseg-

nilno strokovno izobrazbo in izpopolnjevanje.

S tem je kolektiv leta 1950, ob prehodu na novo samoupravno družbeno ureditev in z ustanovitvijo prvega delavskega sveta, imel čvrsto osnovo za svoj nadaljnji razvoj.

7. januar leta 1950 imamo lahko torej za prelomnico v razvoju, za začetek modernizacije, razširitve in naglega vzpona proizvodnje, kajti prvo osnovno spoznanje samoupravnih organov je bilo, da moramo za tovarno najti novo lokacijo, če hočemo iti v korak s tehnološkim razvojem in potrebami našega gospodarstva. Iskali smo razne možnosti za novo lokacijo tovarne; po dolgem iskanju in raznih variantah smo končno leta 1955 dobili prostore tedanjega Tekstilindusa na Gaštej, kjer smo že leta 1956 pričeli s prvo fazo moderne proizvodnje, med drugim tudi za potrebe JLA. Prva faza tega razvoja je bila zaključena leta 1958, druga pa se je nato nadaljevala do leta 1963, ko smo se dokončno preselili z upravo vred v nove prostore na Gaštej, proizvodnjo v starem obratu pa postopoma opuščali.

Trend proizvodnje je tako iz leta v leto rasel in je leta 1965 dosegel že višino 11.610 ton s 1748 zaposlenimi.

Seveda smo pri tem zelo razširili tudi proizvodni asortiment, in to predvsem v avto-

pnevmatiki, transportnih trakovih, klinastih jermenih, prevlekah valjev in ebonitiranju, na novo pa tudi uvedli proizvodnjo umetnega usnja, kajti leta 1969 se nam je pridružila tedanja tovarna usnja, plastičnih mas in kemičnih izdelkov Standard v Kranju. Naš kolektiv na lokaciji Kranj šteje danes 3.780 ljudi.

Velike kvantitativne in kvalitativne uspehe v proizvodnji avtopnevmatike smo dosegli predvsem zato, ker smo leta 1967 podpisali z avstrijsko firmo Semperit proizvodno in licenčno pogodbo za izdelovanje avtopnevmatike, leta 1972 pa sklenili z istim podjetjem in mednarodno finančno korporacijo iz Washingtona pogodbo o skupnem vlaganju pri nadaljnji izgradnji ter povečanju in modernizaciji proizvodnje avtopnevmatike, zlasti v smeri radialnih gum.

V letih 1974 in 1975 so se nam priključile še druge delovne organizacije v republiki Sloveniji in tudi izven nje. V Kranju Puškarna, v Ljubljani pa tovarna Pozamenterije in PVC izdelkov TOTRA in Kemična tovarna Moste, izven naše republike pa Industrija gume Ruma in kombinat gume i obuče VULKAN iz Niša. Proizvodnja naše delovne organizacije na lokaciji Kranj znaša danes 36.370 ton, kar predstavlja bruto produkt 1.263.455.000.— din.

(Nadaljevanje na 11. strani)

Titovih odlikovanj se razveseli vsakdo, saj je to priznanje za delo in požrtvovalnost pri krepljenju samoupravnih odnosov v naši družbi

ne federativne republike Jugoslavije maršal Tito, spregovorim nekaj besed.

Ta svečanost ima še poseben pomen, ker se praznuje skupaj s 30-letnico zmage nad fašizmom in končne osvoboditve naše države, s 30-letnico naše družbenopolitičnega in gospodarskega razvoja.

Po 30. letih ustvarjalnih naporov lahko s ponosom ugotovimo velike dosežke v gospodarski, kulturni in politični rasti naše republike in vse naše jugoslovanske samoupravne skupnosti. Zato je prav, da se kratko ozremo tudi na prehojeno pot v našem kolektivu.

Ko smo leta 1945 od okupatorja prevzeli majhno, neurejeno tovarno, locirano na neprimernem strmeh bregu reke Kokre in sredi mesta, ni bilo ne surovin in ne modernih strojev, niti ne dovolj kvalificirane delovne sile. Naša porušena dežela je potrebovala v prvih letih obnove med drugim tudi nešteto gumenih izdelkov in naši delovni ljudje

li smo že letno proizvodnjo 1138 ton s 430 člani kolektiva.

Kot podjetje smo bili vključeni v glavno direkcijo gumarske, usnjarske in čevljarske industrije SFRJ, skladno s tem so bili postavljeni seveda tudi direktni proizvodni in razvojni načrti, katere je naš kolektiv dosledno izvajal in dosegal.

Omenil sem že, da je stala naša tovarna na neprimernem prostoru in zato ni imela večjih možnosti nadaljnje ekspanzije, vendar smo kljub temu z določenimi adaptacijami in preureditvami širili proizvodnjo iz leta v leto, tako da smo leta 1950 dosegli že 2218 ton, število zaposlenih pa se je dvignilo na 594 ljudi.

Primanjkovalo je seveda tudi kvalificirane delovne sile in drugega visokokvalificiranega kadra. Zato smo leta 1948 ustanovili gumarsko industrijsko šolo, ki nam je čez 3 leta nudila prve kvalificirane kadre, poleg tega pa smo za starejše delovne tovariše organizirali razne tečaje za njihovo dopol-

Tov. Judita Rakovec in tov. Helmut Turzanski ob podelitvi Titovih odlikovanj

Priznanje JLA delovni organizaciji Sava

JUGOSLOVENSKA NARODNA ARMIIJA

DODELJUJE MALU PLAKETU JNA

*Industriji gumjevih, usnjenih in
kemičnih izdelkov „Sava“ - Kranj*

KAO ZNAK PRIZNANJA ZA POSTIGNUTE USPEHE U
SARADNJI SA VOJNIM JEDINICAMA I USTANOVAMA

22. 12. 1975. god.

Ljubljani

Komandant
peš. pukovnik

Drago Rakočević

Dne 20. decembra 1975 je bila v dvorani kina Center svečana proslava ob dnevu Jugoslovanske ljudske armade. Poleg predstavnikov JLA, javnih in kulturnih delavcev Gorenjske ter številnih občanov se je slavnosti udeležilo tudi veliko Savčanov.

Poleg sporeda, ki je bil razdeljen na slavnostni in glasbeno-zabavni del, je bil za nas najbolj zanimiv tisti trenutek, ko je polkovnik Rakočević z ljubljanskega armadnega področja izročil Filipu Majcnu malo plaketo JLA. Malo plaketo JLA je dobil delovni kolektiv Sava za sodelovanje in povezavo z JLA in s splošnim ljudskim odporom.

Priznanje je toliko pomembnejše zaradi dejstva, ker ga vsako leto ob 22. decembru dobi v mestu le ena delovna organizacija.

V nadaljevanju proslave je predsednik skupščine občine Kranj podelil tudi odlikovanja predsednika Tita.

Odlikovanja so dobili občani — borci in aktivisti, ki so veliko prispevali v tridesetletni povojni graditvi naše samoupravne socialistične družbe ter s tem nadaljevali tradicijo NOB. Med odlikovanci je bil tudi naš Mirko Bedekovič, ki je bil odlikovan z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo.

Tovarišu Bedekoviču najpristrčnejše čestitke z željo, da bi ostal še naprej vsem mlajšim vzor pravega borca.

Jože Stular

Osrednje proslave ob dnevu JLA v garnizonu Staneta Zagarja v Kranju so se udeležili tudi tov. Miha Marinko, član sveta federacije, predsednik občinske skupščine tov. Tone Volčič, predsednik IS SO Kranj tov. Franc Šifkovič in drugi.

Družbena samozaščita

Sestavni del spreminjanja družbenoekonomskega položaja delovnih ljudi oz. konstituiranja združenega dela na ustavnih osnovah je tudi utrjevanje družbene samozaščite v naši DO. Razvoj samoupravnih odnosov je namreč najtesneje povezan z utrjevanjem varnostne kulture v najširšem smislu besede in obratno. V naši DO, kjer smo delavce organizirali v sindikatih in ZK, naglo spreminjamo odnose in učinkovito uveljavljamo tudi samozaščitne ukrepe, s katerimi onemogočamo delovanje nosilcev tehnokratskih in liberalističnih odklonov, razširjevalcev sovražne propagande ali vznemirljivih vesti oz. vseh, ki kakorkoli ovirajo uveljavitev pravic delovnih ljudi. V naši DO že delujejo odbori družbene samozaščite, ki so ustanovljeni na nivoju skupnosti tozdov, pripravljajo pa se tudi pravilnik o družbeni samozaščiti. Opraviti imamo še vedno z nerazumevanjem pomena tajnosti, posebno z nejasnimi kritičiji, kaj je skrivnost. Pogosto pa

slišimo tudi mnenja, da je poslovna ali kakšna druga skrivnost preživela kategorija, češ da naša družba nima česa skrivati ali kaj varovati pred nepoklicanimi. Negativnosti, ki se skrivajo pod plaščem tajnosti, so sicer včasih prisotne, vendar to ne sme pomeniti, da lahko odstopimo od osnovnega koncepta določanja in varovanja tajnih podatkov. V naši DO urejamo načela o tajnosti in varovanju podatkov ter o vojaški tajnosti s pravilnikom o poslovnih in o vojaški tajnosti.

Če se zavedamo, da je družbena lastnina osnova samoupravljanja in temelj graditve socialističnih družbenih odnosov, mora biti njeno varovanje ena osnovnih vprašanj družbene samozaščite. Nedvomno lahko ugotovimo, da je po pismu in 29. seji CK ZKS veliko manj brezvestnega poslovanja, nezakonitega prisvajanja in drugih oblik dejanj zoper družbeno lastnino, kar je prej razumljivo zaviralo razvoj samoupravljanja in po-

vzročalo neopravičene socialne razlike. Vzrokov za to je več. Pod vplivom delovanja družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih subjektov se je okrepila samoupravljalna zavest delovnih ljudi o odgovornosti za zaščito družbene premoženja, pogostejše pa je tudi njihovo samostojno ukrepanje. Zato moramo vzporedno z ustavnimi načeli dograditi sistem zaščite in kontrole, ker se bo s tem povečala tudi učinkovitost pri odkrivanju zlorab in se poostрила kaznovalna politika. Poleg tega smo v naši DO sprejeli vrsto samoupravnih aktov, ustanovili delavsko kontrolo ter tako okrepili kontrolo delavcev nad prometom in uporabo blaga ter denarja. Skratka, naš delovni kolektiv in organi samoupravljanja na ta način dosledneje uresničujejo pravico in dolžnost, da zaščitijo svoje interese in družbeno lastnino, ki jo upravljajo, in odločneje odpravljajo negativne pojave ter ščitijo samoupravne odnose pred vsemi oblikami sovražnega (tehnokratskega, birokratskega in drugega protisamoupravnega) delovanja. Vse to je veliko prispevalo k utrditvi, razvo-

ju in zaščiti odnosov, ki jih terja nova ustava.

Precejšen napredek je naša delovna organizacija dosegla tudi pri tehničnem in fizičnem zavarovanju, čeprav z doseženim še ne moremo biti zadovoljni.

Tako lahko ugotovimo, da se še vedno obračamo predvsem na organe za notranje zadeve in inšpekcijske službe. Zato ob mnogih pojavih ne reagiramo pravočasno v skladu s samoupravnimi akti, tako da zavoljo tega še vedno nastajajo konflikti in zaostritve. To je dokaz, da so delovni ljudje sicer začutili ugodnejše ozračje za boj proti škodljivim družbenim pojavom, niso pa še sami pripravljeni storiti kaj več za lastno in skupno varnost.

Varovanje ustavne ureditve oz. konkretnih samoupravnih odnosov v DO mora postati naloga vseh nas, pri čemer imajo pomembno vlogo družbenopolitične organizacije.

Večkrat naletimo tudi na nerazumevanje delavske kontrole. Marsikje si jo prizadevajo prikazati kot podaljšano roko organov javne

S seje delavskega sveta delovne organizacije

Na 5. seji delavskega sveta delovne organizacije so delegati razpravljali o desetih točkah dnevnega reda. Najprej so dopolnili zapisnik 4. redne seje s pomotoma izpadlim sklepom in sprejeli zapisnik z vstavljenim sklepom. Sledilo je pojasnilo v zvezi s 1. sklepom 4. redne seje, ki ga je podal tov. Vinko Perčič. Pojasnilo se glasi: Osnova za izdelavo samoupravnega sporazuma gumarske panoge je zakon o planiranju, ki bo sprejet prihodnje leto. Do junija 1976 je predvidena ponovna izdelava minimuma kazalcev. V tem času bi poslovno združenje Guma uskladilo tudi programe v gumarski panogi. Člani DS so to pojasnilo vzeli na znanje.

V drugi točki dnevnega reda so obravnavali poročilo o poslovnih rezultatih v enajstih mesecih lanskega leta. Tudi to poročilo je podal tov. Vinko Perčič. Iz poročila je bilo razvidno, da so bili v septembru in oktobru doseženi boljši poslovni rezultati kot v III. kvartalu leta. Realizacija, plan proizvodnje in dohodek so bili v tem času glede na gospodarski načrt doseženi, kljub temu da nekateri tozdi niso dosegli akumulacije. Ostanek dohodka ni bil dosežen, veliki odniki pa so se pojavili tudi pri razdelitvi celotnega dohodka. Poročilo je vsebovalo tudi poslovanje posameznih skupnosti tozdv oz. tozdvov v tem obdobju.

V razpravi, ki je sledila poročilu, je bilo še posebej poudarjeno, da bodo morali predstavniki DO ponovno seznaniti pristojne organe z dejstvom, da DO ne more dosežati ugodnih poslovnih rezultatov, če mora zniževati cene svojim proizvodom, dobavitelji surovin pa svoje cene povišujejo.

Po razpravi sta bila sprejeta naslednja sklepa in pojasnilo:

1. Delavski svet delovne organizacije se strinja s poslovnim poročilom za obdobje januar—november 1975.

2. Naši predstavniki naj v pristojnih organih ponovno sprožijo vprašanje stabilizacijskega obnašanja vseh subjektov v družbeni reprodukciji.

Pojasnilo: V zvezi z informacijo o poslovnih rezultatih za obdobje januar—oktober 1975 so predstavniki skupnosti tozdv Vulkan pismeno sporočili, da o tej informaciji ne morejo sklepati, ker jim je bila posredovana v slovenščini, njihova prevajalka pa je na porodiškem dopustu, kar so nam pravočasno sporočili.

V tretji točki dnevnega reda so obravnavali predlog gospodarskega načrta za leto 1976, za katerega je podal obrazložitev tovariš Vinko Perčič. Širšo informacijo o predlogu gospodarskega načrta je pripravil za naše glasilo tovariš Franci Bašar, izšel pa je tudi informator z vsemi spremembami načrta, ki so bile sprejete na seji delavskega sveta.

Ob tem so delegati delavskega sveta delovne organizacije sprejeli sklep:

Delavski svet delovne organizacije sprejema predlog gospodarskega načrta za leto 1976 s popravki, ki so bili navedeni na seji ter ga daje v razpravo in potrditev zborom delavcev.

Nadalje so obravnavali samoupravni sporazum o združevanju in skupnem koriščenju deviznih sredstev in pravic tozdvov. Člani delavskega sveta delovne organizacije so že v juliju lanskega leta sprejeli samoupravni sporazum o solidarnem koriščenju pravic, ustvarjenih z izvozom, in uslug tozdvov v sestavi delovne organizacije Sava. Že takrat je bilo ugotovljeno, da bo potrebno sporazum dopolniti z združevanjem in skupnim koriščenjem deviznih sredstev oz. celo z enotnim nastopanjem na zunanjem tržišču. Sprememba oz. dopolnitev omenjenega sporazuma je bila potrebna, ker je prvotni sporazum

omogočal skupno koriščenje samo dela deviz, in sicer tistega, ki ga tozdi pridobijo na podlagi ustvarjenega izvoza, ne pa tudi uporabe deviz, pridobljenih iz drugih režimov. Tudi banka je zahtevala drugačen način uporabe teh sredstev. Zato je prišlo v dogovoru z Narodno banko do novega samoupravnega sporazuma o združevanju in skupnem koriščenju deviznih sredstev in pravic tozdvov. Po tem sporazumu naj bi se pravice do deviznih sredstev združevale na nivoju delovne organizacije, devizna sredstva pa bi se uporabljala na osnovi sklepa skupnega organa upravljanja, tj. delavskega sveta delovne organizacije, seveda po predhodnem soglasju delavskega sveta tozda, katerega pravice in sredstva se uporabljajo. Ta postopek bi veljal za vsak primer koriščenja deviz, delovna organizacija pa bi pri Narodni banki nastopila kot celota. Po razpravi so sprejeli dva sklepa glede na to, ker na seji niso bili prisotni predstavniki vseh tozdvov.

S prvim sklepom je delavski svet delovne organizacije pogojno sprejel samoupravni sporazum o združevanju in skupnem koriščenju deviznih sredstev in pravic tozdvov v sestavi delovne organizacije Sava Kranj s pripombo, da tozdi Gumnotehnični izdelki, Gumotehna, Vulkov in Gumacommerce podajo pismeno izjavo o pristopu k omenjenemu sporazumu.

Drugi sklep je bil naslednji: Če da Narodna banka soglasje, se spremenita 1. in 8. člen samoupravnega sporazuma o združevanju in skupnem koriščenju deviznih sredstev in pravic tozdvov v sestavi delovne organizacije Sava Kranj, kot je bilo to predloženo na seji.

Dnevni red so nadaljevali s spremembo 267. in 15. člena samoupravnega sporazuma o združevanju in skupnem koriščenju deviznih sredstev in pravic tozdvov v sestavi delovni organizaciji, o katerih so že razpravljali na zborih delavcev. V zvezi s predlaganimi spremembami in na osnovi odločitev zborov delavcev je delavski svet delovne organizacije sprejel naslednji sklep: Črta se 267. in 15. člen omenjenega sporazuma. Sprememba velja od 1. 1. 1976 glede na to, da je odločitev o črtanju 15. čle.

na sprejela tudi skupnost tozdvov Totra Ljubljana na zboru delavcev 27. 12. 1975.

Obrazložitev šeste točke dnevnega reda o predlogu pristopa delovne organizacije Sava k skupnosti proizvajalcev in plasmaja vozil Zastava je podal tov. Andrej Fister. Po razpravi in pojasnilu predstavnikov Totre in KTM-Protektor je delavski svet soglasno sprejel sklep, da se podpiše omenjeni samoupravni sporazum, za podpis sporazuma pooblašča tov. Šimeta Hercega in ga hkrati imenuje za delegata v skupščino skupnosti »Zastava«.

Tudi po obrazložitvi in obravnavi predloga za pristop delovne organizacije Sava k Biroju proizvajalcev motornih vozil Jugoslavije je delavski svet delovne organizacije sprejel sklep, da soglaša, da delovna organizacija Sava podpiše samoupravni sporazum in za podpis pooblašča tov. Šimeta Hercega, ki je tudi delegat v plenumu.

Delavski svet je nadalje obravnaval predlog odpisa lesenih stavb na Medetovi ulici, ki ju je Sava prevzela kot brezplačni prenos osnovnih sredstev podjetja Živila Kranj. Sprejel je sklep, da odpiše leseno stavbo in leseno garažo in ju odstopi najboljšemu ponudniku (ali skupini ponudnikov) izmed članov kolektiva. Izkupiček se da v poslovni sklad posameznih tozdvov na lokaciji Kranj.

V zvezi z 9. točko dnevnega reda je bil na osnovi pisanih predlogov sprejet sklep, da delovna organizacija Sava pristopa k samoupravnemu sporazumu o delegiranju delegatov uporabnikov v svet oddelka za kemijo in kemijsko tehnologijo fakultete za naravoslovje in tehnologijo.

Ob tem je delavski svet potrdil tudi naslednja imenovanja in izvolitve:

— v svet oddelka za kemijo in kemijsko tehnologijo fakultete za naravoslovje in tehnologijo dipl. inž. Emil Vizovišek;

— v svet visoke šole za organizacijo dela Kranj tov. Slobodan Bajc;

— v organe upravljanja in izvršilne organe poslovnega združenja Guma Beograd;

● v plenum tov. Filip Majcen, glavni direktor, njegov namestnik tov. Šime Herceg;

● v koordinacijski odbor tov. Filip Majcen, namestnik tov. Šime Herceg;

● v komisijo za tržišče tov. Šime Herceg (član), namestnik tov. Jože Lakner;

● v komisijo za medsebojne odnose podpisnic sporazuma kot član tov. Ivan Skofic, namestnik tov. Slavko Šolar;

● v arbitražno komisijo kot član tov. Slavko Šolar;

— nadomestni član sveta za kemijsko in gumarsko industrijo pri Gospodarski zbornici Jugoslavije tov. Filip Majcen;

— v team popisovalcev za izvedbo popisa kadra po kriterijih popisa tov. Zdravko Korenčan kot vodja teama, člani Regina Jagrič, Jelka Grandovec, Tone Volčič, Dragica Kavšek, Franc Feher, Julka Šavs in Bojan Gričar;

— v odbor za program in razvoj delovne organizacije tov. Minko Jovanović kot nadomestni član.

Kot zadnjo točko dnevnega reda je delavski svet na osnovi pismenega predloga obravnaval predlog za razmejitev med osnovnimi sredstvi in drobnim inventarjem ter sprejel ustrezne sklepe. L. M.

varnosti ali SDK ali pa kot izraz nezaupanja v samoupravne organe. Vloga delavske kontrole je jasno opredeljena že s tem, da jo neposredno voli ves kolektiv. Njena osnovna naloga je, da delovni ljudje neposredno kontrolirajo, kako se uresničuje sprejeta politika ter kako se spoštujejo in uresničujejo samoupravni akti in v njih urejena razmerja. O ugotovitvah mora delavska kontrola obveščati delavce (neposredno), samoupravne organe, ki ukrepajo dalje, in nazadnje še druge organe zunaj DO.

Tudi varnost pri delu je problem, s katerim se srečujemo vsak dan. Čeprav so se v zadnjih letih okrepila naša prizadevanja za večjo varnost pri delu, je število delovnih nezgod še vedno relativno visoko.

Hitrejša utrjevanje družbene samozaschite ovirajo tudi nekatere razlage, češ da bo naša samoupravna družba lahko brez posebnih naporov avtomatično reševala vsa vprašanja svoje varnosti. Prav tako se pojavljajo mnenja, da sta budnost in varnost v nasprotju z demokratičnim razvojem samo-

upravne družbe. Ker zagovorniki takih mnenj hote ali ne hote pozabljajo na okrepljeno delovanje nasprotnikov našega samoupravnega socialističnega sistema in neuvrščene zunanje politične usmeritve,

je treba ponovno poudariti, da moramo družbeno samozaschito vrednotiti kot bistveni sestavni del samoupravnih pravic in dolžnosti delovnih ljudi.

Vladimir Lacko

Volilne konference osnovnih organizacij ZK v Savi

Pri ocenjevanju dela komunistov v preteklem obdobju prav gotovo ne moremo izhajati iz ugotavljanja števila sestankov in obravnavanih tem. Predvsem se moramo zavedati, da je najpomembnejše delo vseh članov ZK in posameznikov njihovo delovanje na strokovnem področju in v okolju, kjer delajo in živijo. Menim, da so komunisti osnovnih organizacij v preteklem obdobju delali dovolj aktivno, to pa se odraža tudi v rezultatih. Trdim lahko celo, da so se člani ZK v celoti aktivno vključevali v vsa pomembna dogajanja v naši delovni organizaciji. Iz zapisnikov in poročil o delu osnovnih organizacij (pripravili so jih za konference) je razvidno, da so se člani ZK v osnovnih organizacijah zavzemali za dobre medsebojne odnose, discipliniranost pri delu, disciplinirano izvrševanje nalog samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, skrbeli so za kar najbolj učinkovito in racionalno delo itd. Ugotovili so tudi, da je bilo v preteklem obdobju nekaj pomanjkljivosti, vendar ne takšnih, ki bi povzročale nesporazume ali konfliktno situacijo.

Na konferencah osnovnih organizacij ZK so še posebej opozorili na izdelavo ustreznega sistema informiranja. Informiranost članov ZK je osnovni pogoj za dobro in učinkovito delo vsakega posameznika. Vendar so si v osnovnih organizacijah v oceni enotni, kar pomeni, da smo z informiranjem članov ZK in povezanostjo osnovnih organizacij z vodstvom ZK, s svetom ZK v delovni organizaciji in z občinsko konferenco ZK v Kranju lahko zadovoljni. Tudi INUS je v veliko pomoč pri akcijskem usmerjanju članov ZK.

Na vseh konferencah osnovnih organizacij ZK so kritično spregovorili o svojem delu pri uresničevanju stabilizacije gospodarstva, o idejnem izobraževanju članstva, o notranjih problemih posameznih tozdov, sektorjev in služb, pa tudi o vseh tekočih nalogah, ki so pred komunisti.

V preteklem obdobju so se komunisti v vseh sredinah naše delovne organizacije dosledno in konkretno borili na vseh področjih svojega delovanja in s tem mnogo prispevali k boljšemu

gospodarjenju, dvigu produktivnosti ter izboljšanju delovne in tehnološke discipline.

Ob tem pa je potrebno še naprej in konkretnije krepiti eno od osnovnih nalog dela vsakega člana ZK: skrbeti za izboljšanje vseh vrst discipline. Položaj delavcev se mora razvijati v smeri združevanja njihovega dela kot dejavnika, soustvarjalca nove vrednosti. Doseči moramo take družbenoekonomske odnose, da bodo delavci dejanski in neposredni nosilci reprodukcije in gospodarjenja. Razvijati moramo take medsebojne odvisnosti in odgovornosti, ki bodo pogoj in temelj odnosov med delavci pri enakopravnem sprejemanju odločitev. Spodbujati in spremljati moramo akcije, s katerimi bo dvig produktivnosti in kvalitete dosegel nivo, ki je načrtan z gospodarskim načrtom. Izkoristiti moramo čimveč notranjih rezerv ter zmanjšati stroške. S tem bomo razvili visoko ter tehnološko zahtevano proizvodnjo.

Tudi mladim moramo posvetiti več pozornosti in jih spodbuditi k uresničevanju ciljev in nalog, ki so si jih zadali. Pravčasno in temeljito moramo informirati članstvo ZK o aktualnih problemih delovne organizacije, posameznih tozdov in širše samoupravne skupnosti.

Utrjevati in krepiti moramo idejno enotnost članstva. Vse, ki kršijo disciplino in s tem kvarijo ugled organizacij ZK ali se oportunistično vedejo ter tako slabijo njeno enotnost, moramo kritično obravnavati in po potrebi organizacijsko, kadrovsko ali disciplinsko ukrepati.

V povezavi z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami morajo biti komunisti nosilci vseh akcij za uresničevanje skupnih ciljev. Neprestana naloga vseh članov in organov mora biti nadaljnje sprejemanje novih članov v članstvo ZK, še posebno mladih iz neposredne proizvodnje.

Samoupravni delavski kontroli pa moramo zagotoviti organizirano delo in ob tem skrbeti tudi za usposabljanje njenih članov.

L. M.

Sindikat v letu 1975

Glede na določila ustave se moramo zavedati, da je vloga sindikatov v novih razmerah neprimer- no večja, kot je bila doslej. Ustava daje delavcem, združenim v sindikate, izredno pomembno mesto subjektivnih oblikovalcev samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov v združenem delu. Za nekatera področja urejanja odnosov je sindikat celo prvi odgovoren, kot je npr. področje nagrajevanja. Moramo priznati, da je sindikat prav na tem področju veliko prispeval k izboljšanju.

Sindikat šele z novo ustavo vzpostavlja pogoje, da lahko delavec oz. delavski razred dejansko odloča o pogojih, sredstvih in rezultatih dela, da ima torej odločujoč vpliv na razširjeno in celovito družbeno reprodukcijo. Tudi prek SZDL uveljavlja delavski razred odločilno vlogo v drugih družbenopolitičnih in družbenih organizacijah pri razvijanju socialističnega samoupravnega razvoja naše družbe.

Sindikat postaja nosilna množična politična osnova za nadaljnji razvoj samoupravljanja, za razvoj sistema družbenih odnosov in za uresničevanje temeljnih interesov delavskega razreda.

Z uveljavitvijo delegatskih odnosov delavskega samoupravljanja v združenem delu, v delegatsko zasnovanem skupščinskem sistemu in v samoupravnih interesnih skupnostih delavci neposredno oblikujejo svoja stališča, se neposredno samoupravno sporazumevajo in dogovarjajo o vseh vprašanjih, ki so za

njih pomembna. Teh vprašanj pa ni malo. Tako je delavcem omogočeno, da sami ugotavljajo svoje prioritete potrebe in se tudi sami dogovorijo za način zadovoljitve teh potreb.

Da smo uspeli s takšno uveljavitvijo sindikata v letošnjem letu, je veliko pripomogla tudi njegova nova organiziranost. Danes lahko delavci prek svojih sindikalnih skupin dajejo pobude, predloge in sugestije o vseh bistvenih vprašanjih, ki zadevajo delavca v združenem delu. Tako delavci, organizirani v sindikalne skupine, opredeljujejo samoupravno moč in vpliv na življenjske in delovne razmere.

O mnogih družbenoekonomskih problemih je imel sindikat do večeraj le pravico razpravljati, dajati svoja mnenja in predloge, danes pa je to njegova dolžnost. Tako je dolžan razpravljati o vseh samoupravnih aktih in dati s podpisom svojo verifikacijo.

Na žalost pa se vseh teh z ustavo zagotovljenih pravic in dolžnosti delavci, združeni v sindikate, marsikje premalo zavedajo. Ponekod še ni došla tudi sama miselnost vodilnih sindikalnih delavcev pomembnosti in odgovornosti, ki jo ima sindikat danes. Za to bo v naslednjem letu ena glavnih naših aktivnosti prav dosledno uveljavljanje družbene vloge sindikata.

Na koncu mi dovolite, da zaželim vsem delovnim ljudem in občanom Kranja srečno in uspešno novo leto 1976.

Viktor Eržen

Občinski sindikalni svet je v lanskem letu pripravil vrsto zanimivih športnih tekmovanj. Število sodelujočih iz leta v leto narašča. Na sliki podelitev priznanja in pokala najboljši ekipi v kegljanju, ki je bilo v lanskem sindikalnem prvenstvu tudi najbolj množično.

Novici iz gumarstva

IZ PIRELLIJA

Italijanska industrija gume Pirelli je sklenila s Sovjetsko zvezo dve pogodbi o dobavi strojev za proizvodnjo gum z jeklenim trakom za osebna in tovorna vozila v skupni vrednosti 40 milijard lir. S stroji bodo opremili dve tovarni s kapaciteto 3 milijone avtomobilskih gum letno.

IZ GOOD YEARA

Ameriška firma »Good Year« načrtuje v letu 1977 izgradnjo tovarne za predelavo starih gum, v kateri bi s predelavo dobili letno okoli 53 milijonov litrov surove nafte, 4500 ton jekla in 28,5 milijona ton saj. V ZDA bi potrebovali 15 takih tovarn, saj letno zavržejo 165 milijonov kosov starih gum.

Predlog gospodarskega načrta za leto 1976

Na 5. redni seji dne 26. 12. 1975 je delavski svet delovne organizacije določil predlog gospodarskega načrta za leto 1976 ter ga predložil v obravnavo in dokončno sprejetje na zboru delavcev v posameznih skupnostih tozdov in v tozdih.

Gospodarska gibanja so bila v letu 1975 odraz mnogih zapletenih procesov in odstopanj od dogovorjenih ciljev ter nalog, predvidenih z resolucijo o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije. Zato je ena od osnovnih nalog v letu 1976 odpravljanje zatečenih strukturnih neskladij oziroma je osrednja pozornost osredotočena na naslednja ključna področja gospodarjenja: postopna stabilizacija, povečanje produktivnosti dela in poživitev zunanjetrgovinske menjave.

in je nekoliko nad poprečno stopnjo, ki je planirana za slovensko industrijo (2–3 %).

Med izvozne nosilce v letu 1976 se v slovenskem gospodarstvu uvršča tudi gumarska industrija. Da bi se uresničila pričakovana rast izvoza — DO predvideva 28-odstotno povečanje izvoza v primerjavi z letom 1975, medtem ko se povečuje delež izvoza v eksterni realizaciji za 22 % v primerjavi s preteklim letom — bodo potrebni maksimalni naporji za večjo konkurenčnost naših izdelkov predvsem na trgih zahodnih držav. Istočasno pa se bomo morali bolj kot doslej zavzemati za plasma naših izdelkov v dežele neuvrščeni državi in državi v razvoju, za kar že obstajajo realne možnosti.

realizacijo projektov, ki zagotavljajo racionalnejše izkoriščanje in porabo sekundarnih surovin s ciljem zmanjševanja uvoza osnovnih surovin in reševanja problemov s ciljem zmanjševanja uvoza osnovnih surovin in reševanja problemov v zvezi z osnaževanjem okolja (predelava odpadne gume v TTI in rekuperacija odpadnih topil v UU).

Vendar pa se bo dokončni plan investicij za leto 1976 sprejemal po

potrditvi zaključnega računa za leto 1975, ko bodo po TOS obrazcu znana prosta sredstva za predvidene naložbe.

Rezultati omenjenih dejavnikov se v končni fazi odražajo v skupnem imenovalcu, to je v predvidenem poslovnem uspehu, ki je razviden iz planiranega in razporejenega celotnega dohodka skupaj za OZD za leto 1976:

	Plan 1976	Struktura	Indeks 1976/1975 (ocena)
CELOTNI DOHODEK (v 000)	2.671.046	100.0	116
— eksterna realizacija	2.037.301	76.3	119
— interna realizacija	618.695	23.1	106
— izredni dohodki	15.050	0.6	87
PORABLJENA SREDSTVA	2.020.763	75.7	114
— amortizacija	127.408	4.8	123
— materialni stroški	1.893.355	70.9	113
od tega material po MB	720.173	27.0	101
DOHODEK	650.283	24.3	122
— pogodbene obveznosti	152.659	5.7	142
— zakonske obveznosti	83.141	3.1	131
— osebni dohodki	368.527	13.8	116
— ostanek dohodka za sklade	45.956	1.7	104

Kvaliteta je pomembna za uspešno uresničitev zadanih nalog

Vzporedno z izgradnjo gospodarskega sistema pa se bo v letu 1976 potrebno zavzeti za oblikovanje proizvodno in dohodkovno soodvisnih celot na osnovi združevanja dela in sredstev.

Na osnovi sprejetih stališč o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije je izdelana koncepcija gospodarskega načrta naše delovne organizacije za leto 1976, ki se odraža v naslednjih pomembnejših komponentah:

Temeljna naloga združenega dela na področju proizvodne politike bo vzdrževanje dinamične gospodarske rasti ob večji udeležbi produktivnosti dela. Tako dleovna organizacija kot celota predvideva v letu 1976 povečanje fizičnega obsega proizvodnje za 11 %, medtem ko se po gospodarski resoluciji za SR Slovenijo predvideva rast industrijske proizvodnje od 6 do 7 %.

Iz predloga GN je razvidno, da organizacija združenega dela povečuje stanje zaposlenih v primerjavi s preteklim obdobjem za 7 %, medtem ko se za lokacijo Kranj predvideva stopnja rasti zaposlenosti 4,2 %. Pripominjamo, da gre povečanje zaposlenih za 7 % v OZD predvsem na račun povečanega zaposlovanja v dislociranih skupnostih tozdov (Ruma, Vulkan), kjer se v okviru resolucije SFR Jugoslavije predvideva nekoliko večji odstotek porasta zaposlovanja. Vzporedno z dinamiko zaposlovanja se predvideva porast produktivnosti (proizvodnja na zaposlenega) v DO za 4 %

Posebna pozornost je dana v letu 1976 tudi prodaji izdelkov na domačem trgu, zlasti prek lastne trgovske mreže, ki predvideva v tem letu nekaj novih prodajal. Kot je bilo že večkrat poudarjeno, zagotavlja neposredna prodaja prek pulta najhitrejši dotok finančnih sredstev in s tem neposredno vpliva na zmanjševanje nelikvidnosti. Zaradi tega bo treba omenjene načrte čimprej realizirati.

Analogna politika, kot je zarčtana za prodajo oz. izvoz, velja tudi za uvoz surovin in repromateriala. Težišče nabavne politike bo torej usmerjeno k intenzivnejšemu iskanju in pridobivanju vse večjih in boljših domačih surovinskih virov oziroma k zmanjševanju odvisnosti proizvodnje od uvoza. Za gumarsko branžo velja omeniti, da je to ena težjih nalog, saj vemo, da v Jugoslaviji še nimamo ustreznih kapacitet za proizvodnjo osnovnih surovin — naravnega in sintetičnega kavčuka.

Poleg večje produktivnosti pa bodo v eltu 1976 vplivale na bolj dinamično gospodarsko rast delovne organizacije investicijske naložbe, pogojene z razvojem tehnološkega in tržnega vidika. Predvsem gre za dokončanje obstoječih projektov (I. in II. faza izgradnje avtopnevmatikarne), za izgradnjo objektov, ki zagotavljajo večjo varnost zaposlenim (skladišče vnetljivih snovi), za modernizacijo obstoječe proizvodnje z uvajanjem najsodobnejše tehnologije (protektirnica-Ruma, pozamente-rija-Totra, LCM linije v TTI), za

Iz podatkov je razvidno, da se povečuje eksterna realizacija za 19 % v primerjavi z doseženo v letu 1975. V nekoliko nižji dinamiki so planirani stroški oz. porabljena sredstva (indeks 114), ki relativno predstavljajo 75,7 % celotnega dohodka.

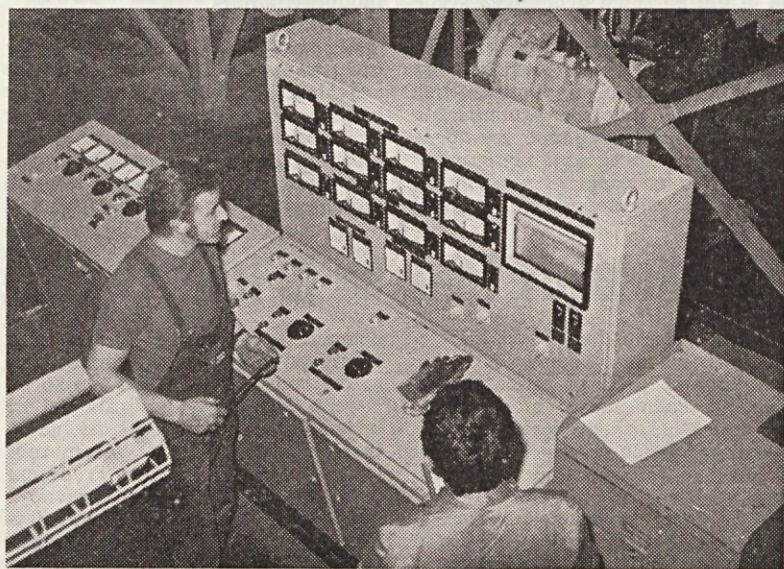
Zaradi počasnejše rasti stroškov predvidevamo, da bo dohodek večji za 11 %. Ob tolikšnem povečanju dohodka pa posamezne skupnosti tozdov in tozdi planirajo znatno povečanje obveznosti iz dohodka za pokrivanje splošnih in družbenih potreb. Predvsem so v močnem porastu pogodbene obveznosti (indeks 142), kjer glavni delež predstavljajo obresti od kreditov in zakonske obveznosti — prispevki za železnico in luški promet, za ceste in energetiko. Predpisane stopnje omenjenih prispevkov pa ob sestavi predloga

GN še niso bile točno definirane in bodo verjetno večje, kot so trenutno predvidene v okviru zakonskih obveznosti.

Posledice povečanih obveznosti iz dohodka se naposled odražajo v minimalno planiranem ostanku dohodka za sklade, ki predstavlja 1,7 % celotnega dohodka. Tako nizka stopnja akumulacije zmanjšuje reproduktivno sposobnost delovne organizacije, katere padec beležimo že od 1972. leta dalje.

Podane so nekatere osnovne značilnosti iz predloga gospodarskega načrta. V teh dneh temeljito razpravljajo o tem predlogu na zborih delavcev v posameznih skupnostih tozdov in tozdih. Na osnovi sprejetih stališč in pripomb se bo izoblikoval dokončni dogovor gospodarskega načrta za leto 1976.

Franci Bašar

Z novimi stroji in novo tehnologijo v letu 1976

Razgovor s predsednikom DS skupnosti tozdv Totra

V lanskem letu je bil v našem glasilu št. 22/23 objavljen članek »Člani delavskega sveta dvigajo roke«. Ker so si bralci razlagali članek na več načinov, nekateri pa so ga celo obsojili, sem sklenil, da bom zaprosil predsednika našega delavskega sveta tovariša Branka Grošlja za kratek razgovor o samoupravljanju in samoupravljalcih.

upravljalcev, s tem pa tudi interes, da bi aktivneje posegali v dogajanje tako v Totri kot drugod. S tem ne bi bili več samo avtomatični potrjevalci raznih že vnaprej postavljenih in praktično obveznih družbenih dogovorov ter šablonskih samoupravnih aktov, ampak bi lahko bolj vplivali na delo in življenje v podjetju. Veliko stvari bi bilo po-

Predsednik DS skupnosti temeljnih organizacij združenega dela Totra Ljubljana tov. Branka Grošlj

»Kaj misliš, tovariš predsednik, v čigavem imenu dvigajo člani delavskega sveta roke oziroma čigava mnenja in interese zastopajo?»

»Člani delavskega sveta morajo zastopati mnenja in interese članov kolektiva. Pri nekaterih vprašanjih, ki imajo pomen za širšo družbeno skupnost, pa morajo opustiti ozko podjetniško miselnost, ki je še zakoreninjena v nekaterih premalo razgledanih članih kolektiva, in glavarati tako, kot to zahtevajo vseplošni družbeni interesi.«

»Tovariš Brane, kaj bi bilo potrebno storiti, da bi prišlo delavsko samoupravljanje bolj do izraza in da bi bili na sejah delavskega sveta člani aktivnejši?»

»Vsi člani kolektiva, še posebej pa člani delavskega sveta in drugih organov delavskega samoupravljanja, bi se morali zavestno seznanjati s principi samoupravljanja, z nalogami in tudi z dolžnostmi samoupravljalcev. Na ta način bi se dvignila njihova zavest neposrednih samo-

trebno pri nas še urediti, žal pa mnoge ostajajo nerešene, saj ni nikogar, ki bi hotel zagristi v kisllo jabolko. Pomembna pridobitev za naše samoupravljanje bi bil tudi profesionalni tajnik samoupravnih organov. Ta bi lažje pripravil ustrezno gradivo, na osnovi katerega bi se lahko pravočasno ustvarjale v kolektivu debate o določenih problemih v najširšem obsegu, kjer bi prišlo do izraza mišljenje celotnega kolektiva in se porajale nedvomno tudi kake pametne pripombe.«

»In še zadnje vprašanje. Kaj misliš o sodelovanju z matičnim podjetjem na področju delavskega samoupravljanja?»

»Mislim, da je to sodelovanje na dobri poti. Paziti je treba le, da ne bode za nas — dislocirane delovne organizacije gledali kot na neke priveske IV. kategorije, ampak da nas bodo upoštevali in nam dali možnost, da bomo povsod nastopali kot enakopravni partnerji s tozdi matičnega podjetja Sava.« P. S.

Kolektiv Totre se je izkazal

Zadnji delovni dan v letu 1975 je bil v Totri zbor delovnih ljudi. Malokdaj se pri nas zgodi, da se zbere na enem mestu in naenkrat ves kolektiv, zato (verjetno tudi zaradi bližajočih se novoletnih praznikov) je bilo ozračje na zboru prav svečano.

Dnevni red je bil zelo obsežen, saj je vseboval sprejeme sedmih predlogov samoupravnih sporazumov, za konec pa še sprejem novega sistema in analitske ocene

delovnih mest. Ker je bilo članom kolektiva gradivo že predhodno razdeljeno, je bilo očitno, da so ga v veliki večini preštudirali, saj ni bilo nikakih nejasnosti in nepotrebnih vprašanj pri posameznih točkah dnevnega reda. Predvsem pri sprejemanju samoupravnega sporazuma o financiranju krajevnih skupnosti in sporazuma o združevanju sredstev za gradnjo doma šole za medicinske sestre študentskega doma v Ljubljani so člani s

soglasno potrditvijo pokazali visoko družbeno zavest, kakršno pač pričakujemo od samoupravljalcev. Zadnja točka dnevnega reda, ki je obravnavala sistem in analitsko oceno delovnih mest, je dala povod, da se je ob mikrofoni zvrstilo nekaj govornikov. Le-ti so zastopali mnenja svojih sodelavcev in konstruktivno primerjali nekatera delovna mesta s sorodnimi. Kljub kočljivi tematiki pa je bila

razprava na nivoju in ni zašla v vode osebnih mišljenj ter ozkih interesov posameznikov. Tako sta bila na koncu novi sistem in analitska ocena delovnih mest z nekaj popravki v celoti sprejeta.

Po zboru so se delovni ljudje razšli na svoja delovna mesta s prijetno zavestjo, da so spet vzdihali nov kamen v trdnjavo delavskega samoupravljanja.

PAV

Prijateljsko srečanje z upokojenci ob novem letu

Že nekaj let se ob novem letu v Totri spomnimo tudi naših upokojencev. Pripravimo jim skromen sprejem, na katerem jih informiramo o novostih podjetja, v katerem so delali. Tako je bilo tudi letos. Dne 26. decembra 1975 smo povabili v gostišče Novak v Ljubljani 37 naših upokojencev. Šest se jih zaradi bolezni ni moglo odzvati, drugi pa so z zanimanjem poslušali tovariša direktorja, ki jih je na kratko seznanil s tem, kar se je v Totri dogodilo v letu 1975. Nato jim je voščil srečno novo leto in izročil vsakemu tudi skromno darilo.

Po uradnem delu srečanja so postregli s svečanim kosilom. Naši upokojenci so se z veseljem spominjali dni, ki so jih preživeli med nami. Ganjeni so bili tudi nad pozornostjo, ki jim jo vsako leto posvečamo, saj v tem najjasneje vidijo, da cenimo njihovo vloženo delo in trud. V imenu upokojencev se je kolektivu zahvalil tovariš Franc Breskvar. Po kosilu se je razvnel sproščen in prijateljski pogovor in teme zanj ni zmanjkalo vse tja do poznih popoldanskih ur.

P. S.

Kako smo lovili Dedka Mrza

Dedek Mrza — otroški dobrotnik se bo lahko malo oddahnil. Novo leto je za njim in do naslednjega bo minilo nekaj časa. Oddahnili pa se bomo tudi starši. Oddahnili se bomo od lova na dedka Mrza. Mogoče bo kdo, ki nima majhnega otroka, začuden pomislil, za kakšen lov pravzaprav gre. Pa je bil pravi lov in zelo naporen.

Imam triletnega sina, ki si hoče vse od blizu ogledati in ki še obožuje dedka Mrza. Ko sem slišal, kako bogate prireditve za otroke se obetajo za novoletne praznike v Ljubljani, sem bil zelo vesel. Kdo pa ne bi hotel narediti veselja svojim najmlajšim. Tako sem otroku že nekaj pred novim letom povedal, da se bo lahko po mili volji nagledal dedka Mrza in tudi raznih prireditev. Res da so v podjetju odpovedali novoletno prireditev za otroke, vendar smo v zameno prejeli posebne značke, s katerimi se bodo otroci lahko udeležili prireditev na Gospodarskem razstavišču in drugod. Kot uvod v otroško praznovanje naj bi bile v hali Tivoli od 25. 12. 1975 dalje drsalne revije. Ker so se naslednjega dne začele prireditve tudi na Gospodarskem razstavišču, sem sklenil, da bom drsalno revijo obiskal kar prvi dan. Otroku sem vso pot od doma do hale Tivoli pripovedoval, kaj vse bo videl; od vselega pričakovanja je bil ves iz sebe. Točno ob napovedani uri sva bila pred halo. Toda presneto! Vse je bilo v temi. Skupaj z drugimi starši in otroki, ki jih seveda ni bilo malo, sem se pozanimal, kaj je s prireditvijo. Ja, vratar je še kar uslužno dajal informacije: »Veste, nekaj se je pokvarilo pri dedku Mrzu. Pa ne bo danes nič s prireditvijo.

Mogoče bo jutri že popravljeno. Pridite pogledat!« Zadrega pa takaj! Kako sedaj razložiti otroku, zakaj ni nič z obljubljenimi bleščečimi predstavami. Seveda ni šlo brez tuljenja.

Drugi dan sva se s fantom zgodaj popoldne odpravila na Gospodarsko razstavišče. Razpoloženje je bilo praznično, značka dedka Mrza pripeta na kapi. Številni parkirani avtomobili pred razstaviščem so pričali, da ta dan nisva prišla zaman. Pri vhodu v razstavišče je še kar šlo, drugače pa je bilo pri vhodu v dvorano A — v »pravilni svet malčkov«. Obiskovalce so spuščali v dvorano vsakih 15 do 20 minut. Tisti, ki je bil tam, je sam videl, drugim pa naj povem, da je drenjanje v avtobusih mestnega prometa v primerjavi s tem pred vrati v halo A pravo razkošje. Ko so se vrata po toliko in toliko minutah zopet odškrnila, je proti ozki odprtini pritisnilo z vseh strani. Jok otrok, vpitje staršev in »navodila« vratarjev, vse je bilo podobno masovnim scenam iz filmov »Križarka Potjomkin« in »Titanik«. No, jaz sem športno razvit in s fantkom, dvignjenim visoko na ramenih, me je množica nekako iztisnila v »obljubljeno« deželo. Najprej sva se ustavila pri pravljničarki. Pa je na žalost imela prešibak glas za tak avditorij in uspelo nama je ujeti le vsako tretjo besedo pravljice, kar otroka seveda ni moglo pritegniti. Zato sva se pomaknila k drugi skupini, ki jo je zabavala artistka. Mene je spored zanimal, a otrok me je od vlekel stran — k dedku Mrzu in njegovemu spremstvu. Ta petminutni obisk dedka Mrza je bila potem tema razgovora mojega sina v naslednjih nekaj dneh. Res

Ob dnevu šole v Čokotu

so bili naši gostje predstavniki Vulkana in Izobraževalnega centra iz Save.

Kolektiv osnovne šole 29. novembra iz Čokota s starši učencev, s predstavniki mesta in gostov iz

Miloš Pelko, predstavnik IC Sava Kranj pri predaji darila direktorju osnovne šole v Čokotu

je, da sva nato obiskala še veliko prireditev v paviljonu B, vendar otrok ni pokazal preveč zanimanja za revijski balet, za godbo na pihala, za korakanje belo oblečenih deklic in za popevko. To so bile prve tri točke prireditve, drugih pa nisem videl, ker me je otrok odvedel na »zabavišni prostor«. Seveda ga je tu najbolj privlačila »Prva lunarna baza«, ki jo je predstavljala velik vrtljak z dvigajočimi se gondolami, z utripajočimi lučmi in sirenam. Prav rad bi mu ustregel in ga popeljal z vrtljakom, a me je razgovor skupinice fantov, ki so si menda že dve uri zaman poskušali priboriti prostor na njem, odvrnil od tega namena. Po tridesetletnem brezuspešnem čakanju na električni avtomobilček sva zapustila »pravilno deželo zabave« in se napotila domov. Spetoma sem premišljeval, kako bi zgedalo na razstavišču v Ljubljani, če bi prirediteljem uspelo prodati vseh 40.000 značk (beri vstop-

nic) za to predstavo, ne pa samo 15.000. Pa sem bil preveč utrujen in sem razmišljanje o tem opustil.

Še sreča, da niso bile vse osnovne organizacije sindikatov tako disciplinirane in da niso upoštevale navodil za praznovanje dedka Mrza. Tako je v ženinem podjetju prišel dedek Mraz še po »staremu«. V manjši dvorani je po kratki mladinski igrici obiskal otroke, vsakemu osebno izročil darilo in se tudi z vsakim malo pogovoril. Tako je tudi mojemu fantu uspelo, da je »tpravemu« dedku Mrzu zapel tisto pesmico, ki se jo je za to priložnost dva meseca učil.

Takšen je bil moj lov na dedka Mrza. Končal se je sicer uspešno, tako kot pravi pregovor: Konec dober, vse dobro! Vseeno pa me skrbi, kako bo ob koncu letošnjega leta. Ne bi želel, da bi bilo ponesrečeno praznovanje dedka Mrza povod za prvo razočaranje v malih otroških srcih.

P. S.

Vulkana ter Save je svečano proslavil dan šole 28. novembra 1975 v šolski telovadnici.

Člani kolektiva, učenci in gostje so napolnili telovadnico. Svečanost je pričel s pozdravnim govorom direktor šole Dragomir Simović. Po nagovoru je namestniku direktorja Vulkana Slobodanu Antiću predal zahvalo šole za uspešno sodelovanje. Zahvalo so ročno izdelali učenci šole.

Poročilo o enoletnem uspešnem sodelovanju med šolo in delovno organizacijo s sklepi političnega

aktiva je prebral Miodrag Čekić, referent za izobraževanje v Vulkanu.

Ob dnevu šole so jim poslali čestitke SZDL Niš, kadrovski direktor Save tov. Judita Rakovec, osnovna šola Senčur in uredništvo Vulkanskih novina.

Nato so učitelji in učenci osnovne šole Čokot izvedli zanimivo priložnostno prireditev.

Ob koncu so podelili nagrade za neumorno delo učiteljem šole, učencem pa so izrekli pohvale za delo v krožkih.

Delitev stanovanj

Na osnovi 24. člena statuta sklada za solidarnostno stanovanjsko izgradnjo v Nišu je skupščina na svojem zasedanju dne 27. novembra 1975 sprejela naslednjo odločbo o razdelitvi tretje skupine stanovanj iz solidarnostnega sklada:

Delitev tretje skupine 500 stanovanj je naslednja: 425 stanovanj gospodarske organizacije in 75 stanovanj organizacije družbenih dejavnosti in služb.

S to razdelitvijo je Vulkanu dodeljenih 10 stanovanj.

Razdelitev stanovanj po lokacijah bo uredil upravni odbor sklada. O razporedu bo obveščena skupščina na prvem naslednjem sestanku.

Predsednik skupščine sklada je pooblaščen, da dodeli določena stanovanja delovnim organizacijam na osnovi te odločbe.

Stanovanja po razporedu razdelijo delavcem delovne organizacije same, pri čemer upoštevajo kriterije iz 25. člena statuta sklada.

O razdelitvi so organizacije dolžne poročati skladu.

Uspešno sodelovanje aktiva žena Niteksa in Vulkana

Z osebnimi stiki predsednic za družbeno aktivnost žena v našem kolektivu in v delovni organizaciji industrije tekstila Niteks v Nišu je dosežen formalni sporazum, s katerim je omogočeno, da naše delavke lahko nabavijo nekatere Niteksove izdelke.

Tako smo v decembru 1975 lahko videli Niteksovo potujočo prodajalno tudi v naši delovni organizaciji. Po zelo ugodnih cenah so si naše delavke lahko kupile komplete posteljnega perila.

Prav takšni stiki označujejo aktivnost organizacije žena v Vulkanu, hkrati pa omogočajo nabavo kva-

litetnih izdelkov, ki jih zato ni treba iskati po različnih trgovinah. Pri takem načinu prodaje pa je še ena prednost. Delavci Vulkana lahko te izdelke kupijo na obročno odplačevanje.

Da je ta akcija uspela, govorijo tudi podatki. V dveh dneh je bilo prodano čez sto kompletov posteljnega perila.

Glede na dosežene uspehe želimo delavcem, da tudi v bodoče nadaljujejo s tako obliko sodelovanja, ki lahko doprinese k širši in uspešnejši aktivnosti organizacije žena skupnosti tozdv Vulkan.

Zasvetil je Vulkanov napis na zgradbi novega obrata

Podoba in estetski videz tovarne se morata dopolniti tudi z vidnim napisom. Mimoidočemu ali obiskovalcu se lep napis vtisne v spomin.

Sodelavcem iz vzdrževalnega obrata, v prvi vrsti pa našemu talentiranemu Miodragu Stojanoviću, se je porodila ideja, da z minimalnimi sredstvi, vendar z veliko mero truda izdelajo napis iz lepih rdečih plastičnih črk z osvetlitvijo in ga postavijo na dosedaj najvišjo zgradbo.

Za novo leto je zasvetilo delo naših delavcev. To je bilo njihovo skromno darilo novi tovarni.

To delo pa je pomembno tudi zato, ker so porabljeni majhna sredstva v primerjavi z izdatkom, ki bi ga morali plačati, če bi nam napis izdelali izven naše delovne organizacije.

Upamo, da so z napisom zadovoljni tako delavci kot tudi vodstvo našega marljivega kolektiva.

Novici iz gumarstva

Italijanska industrija gume »Pirelli« bo zgradila v Iranu tovarno za izdelovanje avtomobilskih gum za osebna in tovorna vozila. Tovarno bodo zgradili v treh letih, letna zmogljivost pa bo znašala 40.000 t avtomobilskih gum.

Na Poljskem gradijo tovarno za proizvodnjo radialnih gum, ki bo začela obratovati v prihodnjem letu. Po treh letih bodo znašale zmogljivosti okoli 3 milijone, večina pa bodo izdelovali gume za vozila fiat 126.

GASILCI

V prejšnji številki smo objavili pozdravni nagovor Marjana Čeferina udeležencem običnega zbora industrijskega gasilskega društva Sava. Danes objavljamo dvojje poročilo — predsednikovo in poveljnikovo — o dejavnosti in uspehih naših gasilcev.

V slogi je moč

Poročilo predsednika UO IGD Sava

Spet je minilo eno gasilsko leto in ponovno smo se zbrali, da kritično ocenimo naše delo, za katerega lahko že takoj na začetku z zadovoljstvom rečemo, da je bilo dokaj uspešno.

Ves čas smo se zavedali, da lahko praznično leto najbolj svečano proslavimo z delom in zmagami. Hkrati sprejemamo danes tudi nova pravila (statut) in razvijamo obnovljene gasilski prapor.

Delo upravnega odbora je bilo usmerjeno na več področij gasilske dejavnosti, in sicer na organizacijsko-propagandno, izobraževalno in tehnično-operativno področje.

Tekmovali smo množično, morda prvič v tako velikem obsegu, zato tudi uspeh ni izostal. Tekmovanje je posebna vrsta usposabljanja mladih gasilcev, članov in gasilk, saj zahtevajo priprave nanj izredno prizadevanje in napor vsakega posameznega tekmovalca in tekmovalke. S takim načinom dela utrjuje mo telesno vzdržljivost in gibčnost, ki sta pomembni lastnosti pri gašenju požara. Postavitev gasilskega orodja na določeno mesto pa zahteva skupinsko uvežbanost pri gašenju in reševanju.

Preventivna dejavnost protipožarne zaščite je najnaprednejša oblika borbe pred požarom in se je v razvitih državah prav posebno uveljavila. Z napredovanjem tehnološkega razvoja, s kulturno rastjo in s sodobnim hitrim tempom življenja rastejo tudi nevarnosti za nastanek požara.

Preventivni požarno varnostni ukrepi so določeni s predpisi. Le-ta nalagajo organizacijam združenega dela, drugim organizacijam, državnim organom in občanom obveznosti, ki jih morajo izpolnjevati glede na preprečevanja nastajanja požarov.

V današnji protipožarni zaščiti so prisotni najnovejši dosežki vse znanosti. Ko določamo preventivne ukrepe z ustreznimi tehničnimi rešitvami, moramo poznati vzroke in naravo požara, proces in mehanizem gorenja, sredstva za gašenje in moderno protipožarno tehniko. Seznanjamo se s procesom gorenja, s fizikalnimi in kemijskimi spremembami materije med gorenjem, s sproščanjem energije in plinov pri gorenju in še z vrsto drugih karakteristik požara.

S poznavanjem strokovnih tem, kot so preventiva, taktika gašenja in načini preprečevanja širjenja požara, je mogoče problematiko preventivne zaščite reševati ob izkušnjah in modernih dosežkih na strokovnem nivoju.

Vse to pa postavlja danes gasilca pred dejstvo, da ne more biti samo številka, če se hoče upreti morebitnemu požaru v podjetju, kjer je lahko tehnološki proces proizvodnje velikokrat vzrok za nastanek požara.

Povedati moram tudi, da se je upravni odbor veliko ukvarjal s pripravi novih pravil. Le-ta morajo biti usklajena z novo ustavo ter z razvojem naših družbenih odnosov, občni zbor pa naj jih potrdi.

Moram pa navesti tudi nekaj negativnih pojavov v podjetju: kajenje na nedovoljenih mestih, nespoštovanja požarnovarnostne discipline pri varjenju itd. Zadnji veliki požari v slovenskih tovarnah in industrijskih obratih ter ogromna gospodarska škoda nam dajo veliko misliti: kdo je odgovoren in zakaj niso preprečili nastanka požara ali eksplozije ter s tem v zvezi materialne in družbene škode. Po vsej verjetnosti to niso samo gasilci, temveč tudi odgovorni vodje, mojstri, tehnično osebje in drugi člani kolektiva.

Kot sem omenil že v uvodu, bomo pri preprečevanju požarov uspešni le, če bomo poznali vzroke požarov in se seznanjali z modernimi požarnovarnostnimi dosežki, kajti zavedati se moramo, da je glavni krivec pri požarih človek, ki iz malomarnosti, neprevidnosti ali pa tudi zaradi varčevanja ter nezadostnega znanja s področja protipožarne zaščite opušča celo najosnovnejše ukrepe za zavarovanje. Menim, da smo s poklicnimi gasilci delo dobro opravili ter pričakujem, da bomo tudi v bodoče izpolnjevali načelo, da je bolje preprečevati kot gasiti. — NA POMOC!

Marjan Čeferin

Poleg ustrezne opreme je za gasilce pomembna tudi ustrezna organizacijsko strokovna pripravljenost

Poročilo poveljnika

o delu naših gasilcev v delovni organizaciji in izven nje v letu 1975.

Letos smo imeli 21 suhih vaj, za kar je bilo opravljenih 226 ur prostovoljnega dela. Mokrih vaj je bilo 14, pri njih je sodelovalo 189 gasilcev, opravili so 447 prostovoljnih ur. Mokre vaje so bile v glavnem izvedene v naši delovni organizaciji, štiri pa smo izvedli drugje, in sicer:

— 21. maja 1975 in 28. maja 1975 so bile demonstrativne mokre vaje na Gorenjskem gasilskem sejmu (od 17. do 19. ure). Pri teh vajah je sodelovalo 42 savskih gasilcev, ki je opravilo 84 prostovoljnih ur;

— 21. maja 1975 je bila organizirana verižna mokra vaja v Mavčičah (ob krajevnem prazniku);

— 27. julija 1975 je bila organizirana mokra verižna vaja na Bregu ob Savi. Sodelovalo je 15 naših gasilcev.

Poleg navedenih vaj smo izvedli še suhe in mokre vaje po programu, ki ga je posredovala občinska gasilska zveza Kranj, in sicer: 2 suhi vaji, 2 dnevni mokri vaji in eno nočno mokro vajo. Vse vaje so bile ocenjene z odlično oceno.

V požarnovarnostnem tednu smo izvedli in pripravili mokro vajo večjega obsega, saj sta nastopili ena moška in ena ženska ekipa. Obenem smo prikazali tudi vse razpoložljivo orodje našega društva. Na omenjene vaje smo poklicali tudi poklicne gasilce iz poklicne eno-

te Kranj, ki so se vabilu radi odzvali.

Dne 25. februarja 1975 so delale črpalke neprekinjeno 24 ur, da je lahko potekala proizvodnja v obratu IV nemoteno, pri čemer je bilo porabljenega 140 l goriva.

Dne 23. januarja 1975 in 16. februarja 1975 je občinska gasilska zveza Kranj organizirala črpanje vode na Štefanjo goro. Sodelovali smo tudi savski gasilci in pri tem porabili 80 l goriva.

Poleg navedenega smo se savski gasilci udeležili tudi raznih proslav in spremljali na pogrebih umrle člane gasilskih društev Tekstilindusa, Bitnja, Stražišča in Brega ob Savi.

Naj navedem še delo ženske desetine, ki smo jo letos ponovno organizirali v naši DO. Desetina je imela 12 suhih vaj, 2 mokri vaji, 2 predavanja iz prve pomoči in predavanje o taktiki gašenja požarov.

Za člane delovne organizacije smo organizirali tudi nekaj predavanj. Prvo predavanje je bilo dne 20. marca 1975 z naslovom »Tehnološki proces in gradnja objektov«. Poleg naših članov so se ga udeležili tudi predstavniki sosednjih društev, in sicer: iz poklicne enote Kranj 20, iz Iskre Kranj 12, z Brega ob Savi 10, iz Stražišča 3, iz Planike 5 in s Primskovega 3 predstavniki. Vseh navzočih je bilo 120. Predaval je ing. Bruno Skumavc.

Drugo predavanje je imelo naslov »Elektrotehnika v gasilstvu in javljanje požarov«. Navzočih je bilo 36 naših gasilcev, predaval je ing. Franc Rozman.

Tretje predavanje je obravnavalo požarno zaščito v industriji. Predaval je vodja poklicnih gasilcev tovarniš Stefan Luštrek. Prisotnih je bilo 55 gasilcev.

V počastitev občinskega praznika je občinska gasilska zveza Kranj tudi letos organizirala gasilsko tekmovalstvo, ki smo se ga udeležili s tremi ekipami (z dvema moškima in eno žensko ekipo).

Poleg tega, da izrekam pohvalo vsem, ki so sodelovali pri teh vajah, moram posebej omeniti še obe tekmovalni desetini, ki sta sodelovali na občinskem tekmovalstvu v Kranju in dosegli prva prvo in druga drugo mesto.

Tudi ženska desetina je dosegla med štirimi desetiniami prvo mesto.

Pri izvedbi tekmovalja in pri pripravi za tekmovalstvo so naši člani prispevali kar 498 prostovoljnih ur. Ženska desetina je prispevala 116 prostovoljnih ur.

Člani — gasilci in gasilke so opravili pri vajah in predavanjih 1962 prostovoljnih ur. Goriva je bilo porabljenega 440 l.

Vse navedeno delo je potekalo v sodelovanju z vodjem poklicnih gasilcev tovarnišem Stefanom Luštrekom.

Tudi v letošnjem letu nam ogenj ni prizanesel, saj smo imeli 10 začetnih požarov: dva sta bila v novi valjarni, dva v premazovalnici v obratu IV, eden v mešalnici in eden v laboratoriju. Pri vseh teh požarih materialne škode ni bilo, uporabljeni so bili le gasilski aparati na suho gašenje in CO₂. Požari so večinoma nastali zaradi malomarnosti delavcev, zaposlenih v posameznih enotah.

Kot poveljnik želim, da bi tudi v letu 1976 uspešno sodelovali in se s svojim delom dobro izkazali.

Svoje poročilo zaključujem z gasilskim pozdravom »Na pomoč!«

Pavel Vovk

Titovi odlikovanci ...

(Nadaljevanje s 3. strani)

Proizvodnja se je torej povečala od leta 1946 do 1975 32-krat, zaposleni 8,8-krat, produktivnost pa je porasla 3,7-krat.

Celotna združena delovna organizacija pa je dosegla 72.722 ton proizvodnje in 1.706.057.000 din celotnega dohodka.

Poleg proizvodnih uspehov pa je ustrezno rasla tudi produktivnost, ki je znašala v letu 1946 v kg na zaposlenega 2.684, leta 1950 že 3.798 kg, leta 1963 6.998 kg in leta 1975 na lokaciji Kranj 9.500 kg.

Težav pri prodaji naših izdelkov do preteklega leta nismo imeli, kajti precejšen del le-teh prodajamo tudi neposredno potrošnikom prek naše trgovske mreže, saj imamo danes že 15 maloprodajnih lokalov.

Mnogo pozornosti smo posvetili tudi izvozu, s katerim smo pričeli že leta 1954, ko smo dosegli komaj 377 dolarjev, v letu 1963 pa že 1.178.000 dolarjev; danes dosegamo višini 8.164.000 dolarjev.

Izvozu moramo torej posvetiti veliko skrb, kajti v borbi za izravnavo zunanjetrgovinske bilance ima le-ta pri stabilizaciji gospodarstva še prav poseben pomen.

Tovarišice in tovariši, v preteklih 30 letih smo torej dosegli zavidljive uspehe, vendar menim, da ne smemo počivati na lovorikah teh uspehov, temveč se moramo še naprej truditi in stremeti za višjo proizvodnjo, večjo produktivnostjo in boljšimi gospodarskimi rezultati. To pa bomo lahko dosegli le, če bomo nenehno razvijali delavsko samoupravljanje.

Odlikovancem tudi naše čestitke, v eni prihodnjih številok pa jih bomo predstavili v sliki in besedi

nje, ki se bo moralo končno uveljaviti kot najučinkovitejši dejavnik družbenega in gospodarskega napredka. Temeljiti bo moralo na pobudi delovnih ljudi, ki so po naši ustavi neposredni organizatorji in nosilci upravljanja družbenih proizvodnih sredstev.

Vsepovsod mora biti prisoten vsakdanji boj za nadaljnji razvoj naše družbe in proizvodnih sil, ker samo ta vodi k boljšemu življenju delovnih ljudi.

O naših današnjih odlikovancih naj povem, da je velik del zaslug pri doseganju naših gospodarskih in družbenopolitičnih uspehov tudi njihov, saj so s svojim nesebičnim in neutrudljivim delom dali velik delež k doseženim rezultatom. Kolektiv jih je zato tudi izbral iz svoje sredine kot najboljše in najvzornejše ter jih predlagal za odlikovanje, ki ga bodo danes prejeli.

Z današnjim dogodkom je zaključena vrsta prireditev in slovesnosti, ki smo jih posvetili praznovanju 25-letnice samoupravljanja v našem kolektivu.

Čestitam odlikovancem in prosim hkrati predsednika občinske skupščine Kranj tovariša Volčiča, da prevzame besedo in podeli odlikovanja.

Tako je govoril tov. Helmut Turzanski na svečanosti ob podelitvi odlikovanj.

V imenu predsednika republike tovariša Tita je tov. Volčič izročil odlikovanja. S stiskom roke se je vsakemu posebej zahvalil za njegovo delo in prispevek pri izgradnji Save ter vse naše družbe.

Današnja Sava je vaše delo

»Ob tej slovesnosti je težko najti prave besede za govor. Pri nas ste pustili del sebe, dali ste svoj prispevek, sodelovali ste pri vsem, kar Sava danes je, kar mlajši že uživamo,« je dejal Mile Milivojevič v soboto, 21. decembra, ko smo se poslavljali od lani upokojenih sodelavcev.

Zdaj, ko se poslavljate od Save, vam želimo predvsem zdravja in počitka. Vsem hvala za trud, delo in požrtvovalnost. Mnogi

Iskrene čestitke in zahvala za vaše delo v Savi

ste šli v tovarni skozi vse težave. Če bi mladi znali ceniti to, kar imamo, bi nam bilo še lepše in bi se Sava še hitreje razvijala. Pa vendarle menim, da je v Savi dober odnos do dela, do življenja, da večina zna ceniti delo, uspehe in tudi počutje!»

Ob sklepu je tov. Milivojevič še enkrat zaželel vsem upokojenim veliko zdravja.

Po kratkem kulturnem programu je prisotne pozdravil tudi glavni direktor Save Filip Majcen:

Ob današnji slovesnosti moram reči naslednje: »Večji del življenja ste prebili v Savi in velika, zelo velika zasluga za današnjo tovarno gre prav vam. Vsi ste začeli v obratu I, svoje delo pa sklenili v novi tovarni, ki je največja in najmodernejša v Jugoslaviji. Zavidajo nam celo inozemci. Za vse to, pravim, gre zasluga tudi vam. Delali in trpeli ste zanjo, zdaj pa bodite ponosni nanjo. Sava, kakršna je danes, je tudi vaše minulo delo. Danes v njej delajo že vaši sinovi in hčere, vi ste jim to omogočili. Upajmo, da bodo vaše delo nadaljevali in Savo uspešno vodili tudi naprej.«

Nato se je tov. Majcen s stiskom roke zahvalil vsakemu posebej in vsakemu izročil tudi spominsko darilo.

Ob tem zapisu bi bilo krivično, če ne bi pohvalil zares lepo pripravljenega srečanja.

J. Š.

»Poskušali bomo obdržati stike z vami, radi pa bi, da ste tudi vi še naprej povezani s Savo«

»Pridružujem se čestitkam in se vam zahvaljujem za trud, ki ste ga vložili v Savo.«

Vsem vam, ki ste lani končali delo med nami, želi tudi uredništvo veliko zdravja in sreče!

J. Š.

Tov. Filip Majcen predaja spominsko zahvalo

Novo kombinirano gasilsko vozilo ULF 4000 - 250

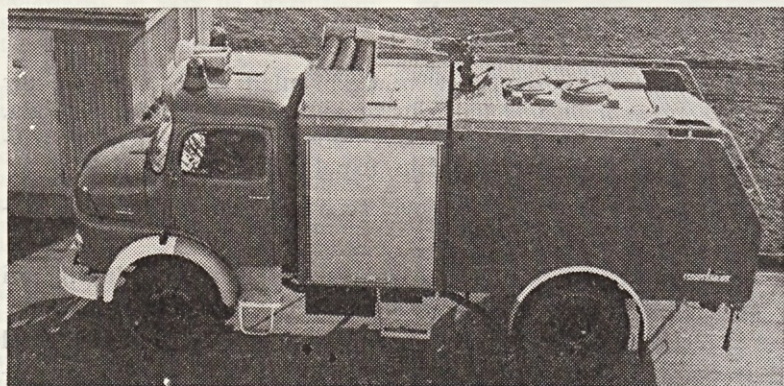
VEČJA VARNOST

VEČJA ODGOVORNOST

Zadnje dni starega leta smo uvozili težko pričakovano novo kombinirano gasilsko vozilo. Vozilo je dokončno izdelala in kompletirala znana avstrijska tovarna »Rosenbauer«. Vozilo ima cisterno za 3620 litrov vode, rezervar za 380 litrov penila in rezervar za 250 kg prahu. V zadnjem delu vozila je vodna črpalka tipa 6500, ki je prirejena tako, da lahko z njo kombinirano uporabljamo iztoke z nizkim in visokim pritiskom.

lizirali, če bomo pravočasno obveščeni o kraju požara.

V najkrajšem času nameravamo organizirati gasilsko trojko, ki bo v primeru požara kar najhitreje prispela na kraj požara in učinkovito gasila. To pa ne pomeni, da bodo trije poklicni gasilci stalno čakali v vozilu. Šofer bo stalno pri vozilu, druga dva poklicna gasilca pa bosta opravljala redno preventivno delo s področja požarne var-

S te slike je vidna predvsem eleganca avtomobila — a pomembnejša, daleč pomembnejša je njegova učinkovitost pri gašenju požarov

Vozilo je bilo izdelano po naročilu naše DO. Novost tega gasilskega avtomobila je predvsem v tem, da z vozilom pripeljemo na kraj požara vodo, prah in penilo. Vodna črpalka je konstrukcijsko prirejena tako, da lahko vključimo visoki pritisk, s tem pa dosežemo, da je poraba vode majhna, učinkovitost gašenja pa večja. Poleg tega ima črpalka vgrajen sistem za mešanje vode s penilom. Na vrhu vozila je montiran top, s katerim lahko kombinirano gasimo z vodo in peno. S tem vozilom je možno gasiti požare vseh vrst.

nosti. V akcijo pa bosta poklicana z dogovorjenim signalom. Poleg tega bomo uvedli seznam prostovoljnih gasilcev, ki bodo organizirano sodelovali pri gašenju tako kot doslej, vendar bolj organizirano. Tako bo poleg poklicnih gasilcev v vsaki izmeni pripravljena tudi desetina prostovoljnih gasilcev, katerih imena bodo objavljena na vidnih mestih v DO.

Izkušnje na žalost kažejo, da moramo v naši DO planirati letno najmanj 24 začetnih požarov. Zato smo se morali tudi ustrezno opremiti. Naša vsakdanja delovna ob-

Prizadevna peterka savskih gasilcev ob novem avtomobilu

Nikakor pa ne smemo misliti, da smo sedaj lahko brez skrbi in da lahko delno zanemarimo požarno varnost. Nevarnosti za požar so ostale enake, zato bo morala naša protipožarna zaščita ostati enako budna. To vozilo pa nam nudi večje možnosti, da bomo ogenj doka-

veznost pa je, da bomo dobro opravljali preventivno službo, kar pomeni, da bodo na vseh nevarnih mestih vedno uporabni gasilski aparati, da bodo znali vsi delavci z njimi gasiti, skratka, da bomo upoštevali vse požarno-varnostne predpise, s čimer bomo predvidene

začetne požare lahko takoj zatrli oz. do njih sploh ne bo prišlo.

Ob večjem požaru v drugi DO ali krajevni skupnosti bomo tudi v bodoče na poziv zavoda priskočili na pomoč, kar je seveda naša dolžnost.

Organizacija IGD Sava je imela v letu 1975 170 aktivnih članov, in sicer:

— višjih častnikov	2
— častnikov	9
— podčastnikov	13
— strojnikov	23
— gasilcev I. stopnje	70
— gasilcev	53

Iz gasilskega društva Sava so izstopili v letošnjem letu 4 člani, ki so odšli v druga podjetja.

Upravni odbor je v letošnjem letu sprejel 9 članic, ki so vključene v žensko desetino in so dosegli na

Glede na našete naloge moramo torej dobro izuriti naše poklicne in prostovoljne gasilce na novem gasilskem vozilu, še nadalje tesno sodelovati z zavodom za požarno, reševalno in tehnično službo ter z bližnjimi gasilskimi društvi.

Blaž Studen

občinskem tekmovanju članic odlično prvo mesto.

V letu 1975 sta bila upokojena aktivna člana našega društva tovariš Ivan Kljun in tovariš Matija Borovnica, katerima želimo še mnogo zdravih let in nadaljnjo povezanost z nami.

Gasilski vestnik prejema 147 članov, nekateri pa ga dobijo na terenu, ker so člani prostovoljnih gasilskih društev; vsi ostali ga bodo prejeli v letošnjem letu.

Upravni odbor je imel v letu 1975 šest rednih sej (udeležba 82 %), ožji odbor pa se je zaradi hitrega reševanja nalog sestel devetkrat.

Tovarna za stroje ali ljudi

Vsak dan prihaja skozi vrata tovarne blizu pol milijarde delavcev. Ljudje prihajajo v tovarne od blizu in daleč, trgajo vezi, ki so jih vezale na prvotno domače okolje, saj tovarna vsaj na videz plačuje boljše kot kmetija in obrt. Ljudje delamo za denar, toda vse manj zaradi denarja. Vedno bolj prevladuje misel, ali smo ljudje zadovoljni z opravljenim delom. Zanimivo bi bilo, če bi malo prelistali knjigo o nastanku industrije. V najprimitivnejši dobi je bilo človeško življenje neprestani boj za golj obstanek, za ohranitev življenja in rodu. Iz zgodovinskih najdb moremo sklepati, da je moral človek pri izdelavi orodja in orožja pri razmeroma skromnih sredstvih smiselno pripravljati potek dela, predvidevati način dela, pripraviti sredstva in delovno silo, jo voditi, usklajevati in kontrolirati, da je mogel doseči svoj delovni cilj. Tako nam egiptovski relief prikazuje organizacijo transporta faraonovega kipa. Relief prikazuje, kako je bilo izpopolnjeno načelo organizacije: delitev dela na delovne skupine, na glavna in pomožna dela ter osnovni sistem vodenja. Spomnimo se načina dela v velikih delavnicah, kjer je vsak zaposleni opravil določeno fazo dela in izdelek je bil rezultat dela vseh zaposlenih. Toda delo je bilo predvsem ročno in delavci slabo plačani. O začetku industrijske dobe lahko začnemo govoriti z letom 1769, ko je James Watt izumil parni stroj. Precej ročnega dela v delavnicah je zamenjalo strojno delo. Prvo pravo tovarno je menda postavil Anglež Matthew Boulton leta 1775, v kateri so začeli izdelovati patentirane dele Wattovih parnih strojev. Stroji so nastajali kot gobe po dežju in tovarne so začele množično spodrivati manufakturne delavnice. Tovarne so prinesle blaginjo in bedo. Med brezposelnimi delavci, med osiromašenimi obrtniki in kmeti je rasel odpor proti strojem. Spomnimo se ludiških pohodov (imenovani po Nedu Ludu) nad tovarne, kjer so razbijali stroje. Strojem je streglo revno, izkoriščeno in zatirano delavstvo, ki se je spominjalo, kako lepo je bilo, ko še ni bilo strojev. Traja-

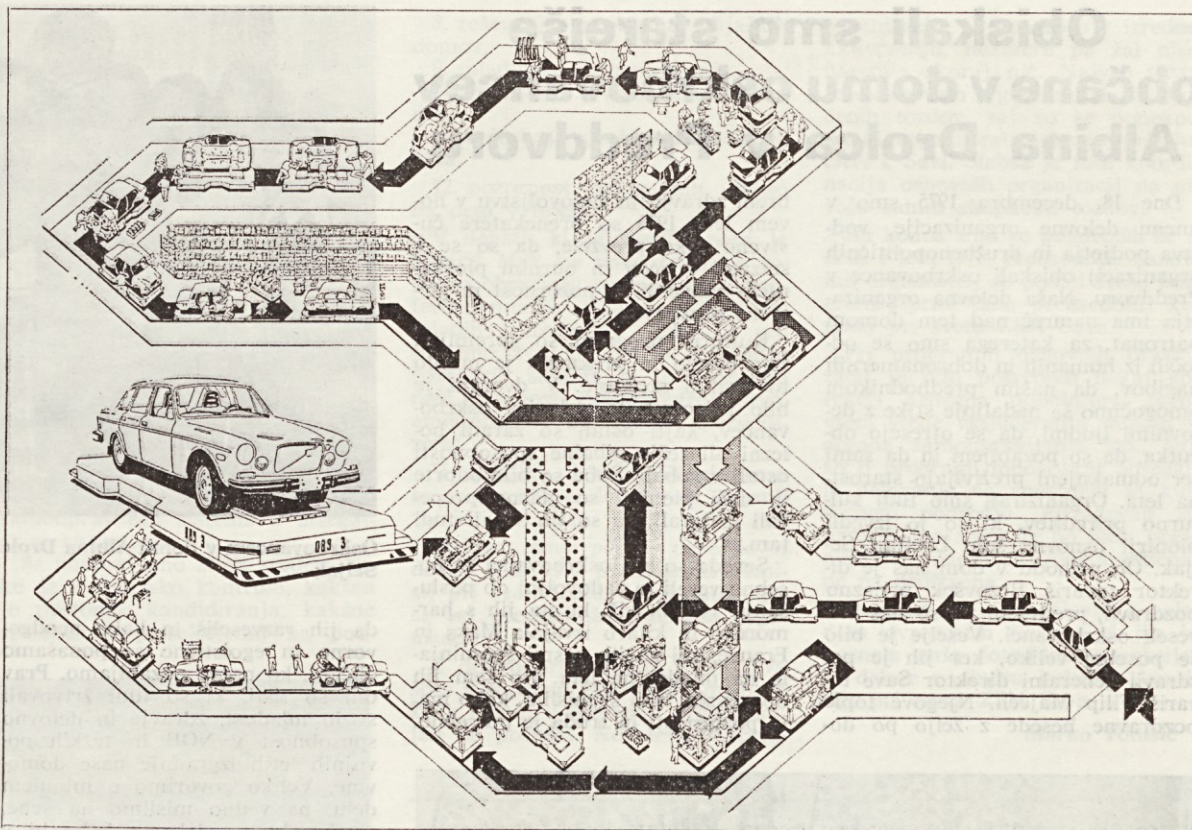
lo je skoraj celo stoletje, da si je delavstvo izborilo boljše življenje, pravice, varnost in zaščito. Istočasno je napredovala tudi veda o organizaciji dela. F. W. Taylorja imenujemo pionirja znanstvene organizacije dela. Prvi je začel sistematično študirati delovne metode in delovna sredstva, hkrati pa je zahteval, da delavce spodbujajo k večjemu delovnemu učinku z dodatnim plačilom. Študije gibov in časa so v zadnjih desetletjih docela spremenile ureditev cele vrste industrij. Stroji so se izpopolnjevali, toda kljub temu je ostalo še mnogo opravil, ki so preveč zapleteni za stroje. Človek s svojimi rokami, čutili in razumom zmore več; marsikdaj njegovo delo tudi manj stane. Množična industrija je prinesla obenem tudi tekoče trake, ki niso samo zelo dobri transporterji, ampak tudi neusmiljeni priganjalci delavcev in jim narekuje čedalje hujši delovni ritem. Tak način transporta je narekoval, da so delovne faze razdelili na več manjših delovnih opravil, ki so enostavna in se jih je delavec hitro naučil. Toda monotono ponavljanje vseh istih gibov uro za uro, dan za dnevom, leto za letom — je najpopolnejša racionalizacija dela in hkrati tlaka, ki se mu človeška narava upre. Kljub temu, da delavci delajo ob transportnem traku v lepem, prijetnem in dobro osvetljenem prostoru, se povsod srečujejo z istim problemom: delavci pogosto menjavajo službo, izostajajo od dela, postajajo nemirni in uporni. Ne kaj je narobe ob takem delu. V bistvu so tri rešitve: zapreti tovarne, nadomestiti ljudi v tovarnah s stroji ali pa spremeniti delo v tovarnah. Prva rešitev ni sprejemljiva, a drugi dve imata svaka svoje zagovornike.

Tovarna brez delavcev

Tehniki premišlujejo, kako bi pri delih, ki so za delavca preveč nevarni ali monotoni, nadomestili človeka s stroji. Zele konstruirati tovarno brez ljudi. Toda tovarne brez človeka si ne moremo predstavljati. Res najdemo v posameznih panogah

industrije, kjer se da človeško delo nadomestiti s strojem, nešteto velikih strojev, ki jih vodi malo ljudi. Tako lahko v velikoserijski proizvodnji operacije delovnega procesa zaupamo avtomatskemu stroju in transport opravlja avtomatična prenosna naprava. Človek samo kontrolira potek dela in lahko optimistično pričakujemo, da je konec enolične človeške tlake v tovarniških dvoranah. Toda kmalu začnemo dvomiti o ekonomičnosti take proizvodnje. V ZDA kažejo analize, da odpade od 15 do 50 % vse vrednosti proizvodnje na maloserijsko proizvodnjo, ker bi bila popolna avtomatizacija predraga. Toda v kovinski predelavni industriji so skonstruirali stroje, ki so krmiljeni prek računalnikov. Računalnik narekuje, katero orodje naprava vnese v stroj in daje navodila, kako naj obdeluje izdelek. Tako je stroj postal univerzalen in zaradi tega rentabilen že pri mali seriji. Toda spomnimo se še na druge panoge industrije, kjer je večina zaposlenih. To so izdelava elektronskih naprav od televizorjev do računalnikov, montažni trakovi v avtomobilski industriji, izdelava lesenih, plastičnih in tekstilnih izdelkov — od stola do obleke. Nešteto je področij, kjer moremo v serijski proizvodnji komaj zanesljivo in gospodarno nadomestiti človeka s strojem.

Sodobni potek proizvodnje v švedski tovarni avtomobilov Volvo. Po reviji Življenje in tehnika

Skupinska tehnologija

Spet stojimo pred problemom, kako človeka razbremeniti monotonega dela ob tekočih trakovih. Tega problema zanesljivo ni predvideval ameriški industrijalec Ford, ki je uvedel v svoji tovarni prve tekoče trakove in jih propagiral z načelom »en delavec — en gib«. Že prej sem omenil, kakšne probleme povzroča delavcu transportni trak. Problem

Vlado Kraljič, naš novi sodelavec na področju študija dela

Reine Hansson sta trdila, da ljudje nismo pasivni, ampak aktivni in radovedni, da se radi učimo, razsojamo, vrednotimo, stremimo k ciljem in da nas ne smejo siliti, da se v tovarni obnašamo kot roboti brez pameti in čutil. Londonski Tavistackov institut za odnose z ljudmi je s svojimi raziskavami potrdil trditve švedskih psihologov. Ugotovil je, da je treba delavcem dati možnost iniciative pri izdelavi izdelkov. Ni jim treba do zadnje dlake predpisovati delovnih postopkov, dovolj so tako imenovane »minimalne specifikacije«; sicer pa bodo delavci po začetnem učnem obdobju sami našli najboljše, lastne rešitve, ki bodo rastle iz njih samih in iz delovnega okolja. To naj bi delavci najlažje opravili v ustreznih skupinah, ki bi zamenjale neskončne poneumljajoče proizvodne trakove in linije. To so bile precej čudne zamisli.

Prvi poizkus je izvedel norveški Institut za psihologijo dela. Poizkus z zaokroženimi delovnimi skupinami, ki so ga izvedli zelo previdno in tipajoče, je dobro uspel. Rodila se je »skupinska tehnologija«, ki je zamenjala do sedaj trdna tla proizvodnemu transportnemu traku.

Zibelka skupinske tehnologije je bila verjetno Velika Britanija. V majhni tovarni cevi in ventilov Serck Audio v Newportu so z uvedbo delovnih skupin, ki so naredile ves izdelek ali vsaj zaključen del izdelka, skrajšali poprečni izdelavni čas od 12 na 4 ure, proizvodnja na zaposlenega je zrastle kar za 50 %.

Skupinsko tehnologijo so vpeljali tudi v tovarni elektronske opreme za letala Ferranti Ltd. Sorodne izdelke so združili v skupine po 300 do 400 izdelkov, takšni skupini so odmerili poprečno po 6 obdelovalnih strojev, te pa zaupali 4 strokovnim delavcem in vodji. Skupini so nato odredili delo za 2 meseca, jo oskrbeli z dokumentacijo in ji nato prepustili organizacijo dela. Delavci so bili zadovoljni — podjetje pa nič manj. Čas za proizvodnjo se

stavnega dela se je skrajšal za poprečno 30 %.

Zanimiv je primer v neki norveški tovarni gospodinjskih aparatov. Skupinsko tehnologijo so uvedli poskusno le v del tovarne, v obrat za proizvodnjo električnih grelcev. Delavci so se razdelili v skupine in si med seboj menjavali delo v vsaki skupini. Delavci so se na dvotedenskih tečajih priučili največ petim delovnim postopkom, v vsaki skupini pa je bil koordinator. Poskus je uspel, saj je proizvodnost zrastle za 20 %.

Skupinska tehnologija pa ni bila povsod uspešna. Ponekod je naletela na odpor, ker se nanjo niso temeljito pripravili. Delo v skupini pomeni, da mora vsakdo znati več opravil kot prej, delavec mora čutiti več odgovornosti, skrbeti za kakovost in koordinacijo del. V nekaterih skupinah so se pojavila nezdrava osebna trenja. Ni vselej lahko združiti prožnost in domiselnost obrtniškega dela z zahtevami sodobne industrijske proizvodnje.

Do leta 1970 je skupinsko tehnologijo prevzelo v SZ 11 tovarn z 800 obrati in dosegli so od 22 do 25 % višjo proizvodnost brez dodatnih vlaganj.

Skupinsko tehnologijo je prevzela tudi avtomobilska tehnologija: najprej švedski Volvo, potem češkoslovaška Skoda, dandanes pa že tudi avtomobilski koncerni v Detroitu. Zanimiv je poizkus v švedski tovarni avtomobilov Volvo. V Kalmarju so zgradili prvo avtomobilsko montažno tovarno na svetu, ki je prirejena prav za skupinsko tehnologijo. V kalmarski tovarni ni veliko dvoran; tvorijo jo štirje šestkotniki, nanizani okrog skupnega središča. V dveh etažah je 25 tovarniških delavnic, vsaka je namenjena eni delovni skupini, ki ima zraven tudi prostore za oddih, sanitarije in savno. Delavnice so nameščene na zunanjih straneh šestkotnikov poslopja, v sredini pa so skladišča s sestavnimi deli, vsaka delovna skupina opravlja zaključen del monta-

že avtomobila in ko gre avto skozi vse delavnice, zapusti tovarno kot končni izdelek. Zanimivo je, kako so rešili transport. V ta namen so zgradili 200 nizkih vozičkov (za karoserije) in 40 visokih (za motor in šasijo), ki jih vodijo kabli, položeni v tla tovarne. Vozički so prirejani tako, da lahko delavci nagnejo ploščad vozička do 90°. Na tak način delavec izbira lego ploščadi, ki mu najbolj ustreza. Prevoz vozičkov je skoraj neslišen, gibanje vozičkov pa kontrolira osrednji računalnik, ki skrbi tudi za dotok sestavnih delov v skladišča. Urejena je tudi kontrola kakovosti, ki jo opravljajo monterji sami, računalnik pa jih samodejno opozarja na napake.

V vsaki delavnici je zaposlenih poprečno 15 monterjev. Opravila si delijo po lastnem dogovoru in s svojim delom so zelo zadovoljni. In kako gleda na skupinsko tehnologijo vodstvo podjetja? Kljub uspehu modro molče, saj skupinska tehnologija izdelala le 10 % celotne proizvodnje. Stroški izgradnje poskusne tovarne so bili za 10 % višji, kot bi bili za izgradnjo tovarne s tekočimi trakovi.

V svetu je bilo torej že več poizkusov uvajanja skupinske tehnologije, ki bi zamenjala proizvodni transportni trak. Ali bo uspela? Realno bomo lahko videli njeno uspešnost šele čez desetletja, ko bomo znali ločiti zrno od plev, resničen uspeh od propagandne poteze.

Po članku »Tovarne za stroje ali ljudi« (Življenje in tehnika, št. 9/75) pripravil Lado Kraljič

**Pokažite GLAS
tudi
vašemu sosеду!**

Obiskali smo starejše občane v domu oskrbovancev Albina Drolca v Preddvoru

Dne 18. decembra 1975 smo v imenu delovne organizacije, vodstva podjetja in družbenopolitičnih organizacij obiskali oskrbovance v Preddvoru. Naša delovna organizacija ima namreč nad tem domom patronat, za katerega smo se odločili iz humanih in dobronamernih nagibov, da našim predhodnikom omogočimo še nadaljnje stike z delovnimi ljudmi, da se otresejo občutka, da so pozabljeni in da sami ter odmaknjeni preživljajo starost na leta. Organizirali smo tudi kulturno prireditev, ki so jo izvedli pionirji osnovne šole Lucijan Seljak. Ob prihodu v dom nas je direktor tovariš Bezovšek prijazno pozdravil, predvsem pa so nas bili veseli oskrbovanci. Veselje je bilo še posebej veliko, ker jih je pozdravil generalni direktor Save tovariš Filip Majcen. Njegove tople pozdravne besede z željo po do-

brem zdravju in zadovoljstvu v novem letu 1976 so prenekatere čustveno tako prevzele, da so se s solzami v očeh in burnim ploskanjem zahvalili za pozornost in pri-srčne pozdrave.

Kulturni program so spremljali zelo veselo in prekmalu je minilo to kratko srečanje. V dvorani je bilo prisotnih le polovica oskrbovancev, kajti ostali so zaradi boleznih ali težje gibalne sposobnosti ostali v sobah. Sobe so bile odprte in naši pionirji so glasno prepevali in igrali, da so jih slišali tudi tam.

Seveda so bili oskrbovanci še posebej veseli in zadovoljni ob poslušanju veselih viž, ki sta jih s harmoniko in kitaro izvajala Maks in France, saj so jih pesmi spominjale na mladostna leta. Ko sem jih opazovala, sem si mislila, kako malo pozornosti in truda je potrebno,

Oskrbovancem v domu Albina Drolca so zapeli učenci osnovne šole Lucijan Seljak

da jih razveseliš in kako neodgovorno in egoistično se ponasamo občani, ko nanje pozabljamo. Prav oni so tisti, ki so tudi žrtvovali svojo mladost, zdravje in delovno sposobnost v NOB in težkih povojnih letih izgradnje naše domovine. Veliko govorimo o minulem delu, pa vedno mislimo na sebe, na še aktivne delavce, kako bi v sporazumih napisali pravice do posebnih prejemkov. V resnici pa bi se morali predvsem zavedati, komu smo dolžni najprej zagotoviti ustrezne dodatke za minulo delo. Zato je prav, da napišem še nekaj o njihovem življenju in pogojih, v katerih živijo.

V letu 1975 so praznovali 25-letnico ustanovitve zavoda. Leta 1962 se je na predlog delovne organizacije Sava zavod preimenoval v Dom oskrbovancev Albina Drolca Preddvor. Vse do leta 1974 so bili prostori taki, da so že ogrožali njihovo življenje. Upravnik tov. Bezovšek se je ob podpori takratnih samoupravnih organov občine Kranj zelo prizadeval za ureditev doma.

Sredstva so prispevale samoupravna interesna skupnost inva-

lidsko-pokojninskega zavarovanja, stanovanjska skupnost in skupnost socialnega skrbstva, nekaj denarja pa so imeli sami.

Danes je dom v zelo dobrem stanju. Problem pa so še vedno premajhne kapacitete. Predvideva pa se izgradnja prizidka. Upam, da bomo delovni ljudje razumeli njihove potrebe in da bomo v pravem času prispevali ustrezna sredstva za realizacijo povečanja kapacitet, ki jih bo kasneje verjetno marsikdo izmed nas tudi koristil.

Povem naj še to, da so oskrbovanci zelo radi v Preddvoru. Med adaptacijo so bivali na Šmarjetni gori, kjer so se zelo slabo počutili. Ko so se vračali v Preddvor, so govorili, da gredo spet domov, med ljudi, vaščane, na njihove gozdne, travnate, vrtnete površine, na katere so že čustveno navezani.

Ob koncu našega obiska so se oskrbovanci zahvalili ter izrazili željo, da prenesemo iskreno zahvalo vsem delavcem v delovni organizaciji Sava ter nam zaželeli srečno in uspešno novo leto 1976. Prosili so nas, naj bi jih še večkrat obiskali.

A. P.

V mladosti jok, v zreli dobi meč, v starosti smeh! (arabski pregovor)

Obdaritev Dedka Mraza je potekala v prijetnem vzdušju

Že po tradiciji je tudi letos oddelek za socialno varstvo in družbeni standard organiziral prireditev za naše malčke. Po igrici v Prešernovem gledališču je Dedek Mraz delil darila.

V oddelku za socialno varstvo in družbeni standard smo pripravili obdaritev Dedka Mraza, za 1170 otrok naših delavcev. V tem številu so zajeti vsi otroci od 3 do 7 let starosti, in sicer 617 deklic in 553

dečkov. Darila za naše otroke smo kupili posebej za deklice in dečke v Mladinski knjigi v Ljubljani, ki nam je tudi ponudila lep izbor igračk.

Posebno zanimiva pa sta bila za naše obdarovance igrice »Sluga dveh gospodov«, ki je bila odigrana v Prešernovem gledališču, in obisk Dedka Mraza, prav tako v Prešernovem gledališču.

Predstave so bile v soboto, 20. 12. 1975, ob 17. uri ter v nedeljo, 21. 12. 1975, ob 10., 15. in 17. uri, tako da je bilo za vse navzoče dovolj prostora.

Obdarovanje je lepo potekalo na osnovi darilnih kuponov, ki so bili različne barve.

Za vse tiste otroke, ki niso mogli na predstavo iz kateregakoli razloga, smo poskrbeli, da so prejeli darila v podjetju, v oddelku za socialno varstvo in družbeni standard.

Osnovni namen naše službe je bil, da bi otroci res prijetno doživeli Dedka Mraza. Prepričani smo, da nam je to vsaj delno uspelo in nas bo vsekakor še nadalje spodbujalo k organiziranju podobnih prireditev.

A. M. Pavlovič

Delovni seminar organizacije Zveze socialistične mladine Sava v Bohinju

Svet konference ZSM Sava je 13. in 14. decembra 1975 organiziral delovni seminar, ki so se ga udeležili vsi predsedniki oziroma sekretarji osnovnih organizacij ter člani sveta ZSM Sava.

Prvi predavatelj tovariš Babnik nam je obrazložil najprej poslovno poročilo o gospodarjenju delovne organizacije v prvih devetih mesecih letošnjega leta, s poudarkom na pogojih, ki so vplivali na finančni rezultat. Seveda nam je obenem razložil nekatere ekonomske izraze, ki se pojavljajo v poslovnih poročilih, da bi jih tudi sami znali brati in jih razložiti svojim mladim sodelavcem.

Za zaključek prvega dne seminarja nam je tovariš Bajuk pojasnil samoupravne odnose v delovni organizaciji ter pomen in vlogo samoupravnih organov.

Prikazal nam je zgodovinski razvoj družbenoekonomskih odnosov povojnega obdobja od prvih delavski svetov in upravnih odborov do današnjih samoupravnih organov. S formiranjem tozdov so nastali dodatni premiki in nove kvalitete samoupravnega sistema z delegatskim sistemom.

Se posebej smo želeli zvedeti, kako je z delavsko kontrolo, kakšen je postopek kandidiranja, kakšne spremembe pričakujemo na pod-

8. reševanje problema dijaških domov,
9. mladinske delovne akcije,
10. razvijanje revolucionarnih tradicij,
11. reševanje problema prostega časa,
12. pozornost do mladih, ki so na delu v tujini.

V debati, ki je sledila, nam je tovariš Mali na našo željo še dodatno obrazložil problematiko konferenc mladih delavcev in aktivov mladih komunistov. Nekoliko več pa smo zvedeli tudi o delovanju sovražnih skupin, ki nasprotujejo naši stvarnosti (informbirojevstvo, emigrantsko delovanje, klerikalizem).

V zadnjem delu seminarja smo se pogovorili o delu svoje organizacije ZSM Sava.

Najprej smo podali poročila o delu v letu 1975 predsedniki komisij pri svetu ZSM Sava, potem pa še vsi predsedniki osnovnih organizacij.

Z delom organizacije ZSM Sava smo v glavnem zadovoljni, medtem ko z delom v osnovnih organizacijah ne povsem. Nekatere osnovne

organizacije se ponašajo z izredno aktivnostjo, nekatere pa žal niso naredile skoraj nič. Največ težav je v osnovnih organizacijah priključitvi k Savi. Slabša je tudi koordinacija osnovnih organizacij na nivoju samih skupnosti tozdov.

Na koncu smo se pogovorili še o delu v letu 1976. Predsedniki osnovnih organizacij so podali svoje programe, prav tako predsedniki komisij pri svetu ZSM Sava.

Pri programih osnovnih organizacij je bilo potrebnih nekaj korekcij oziroma dopolnitev, predvsem glede vključevanja mladih v organe samoupravljanja itd., saj so ti programi mnogokrat obsegali ne delovanje na športnem in kulturnem področju. Prizadevati se namreč moramo, da bo naša organizacija mladih družbenopolitična, ne pa društvena.

Seminar pa smo sklenili z ogledom dvanajstih filmov, ki jih je posnela naša foto-filmska sekcija, ki deluje v okviru kulturne komisije pri svetu ZSM Sava.

Marko Tomšič

S seminarja za mlade iz Save, ki je bil v Bohinju in je v celoti uspel

Sledil je predlog gospodarskega načrta za leto 1976 z informacijo o srednjeročnem in dolgoročnem planu razvoja delovne organizacije. Ker je veliko področij, kjer bi bile investicije opravičljive, sredstev pa premalo, bomo prioriteto izbirali po sledečih kriterijih:

1. izvoz,
2. zmanjšanje uvoza in jačanje surovinske osnove (predelava odpadkov),
3. odprava nemogočih delovnih pogojev in zmanjšanje onesnaževanja okolja,
4. nadpovprečna rentabilnost,
5. ostalo.

V razgovoru smo se še posebej zanimali za razvoj posameznih tozdov, kako poteka najemanje kreditov, kakšna je nelikvidnost, kako se prelivajo sredstva med tozdi, kakšni so problemi izvoza na različna področja itd.

Popoldne nam je tovariš Prislan, sekretar ZK Save, spregovoril o pomenu in vlogi DPO s posebnim poudarkom na delu teh organizacij v naši delovni organizaciji in povezavi med njimi.

Zanimalo nas je še, kako naj poteka družbenopolitično izobraževanje mladih, kakšni so kriteriji za sprejem v ZK, kakšna je povezava s priključenimi skupnostmi tozdov in kakšni so ponovni pojavi informbirojevstva.

ročju povezav med tozdi v naslednjem letu.

Tovariš Bajuk nas je opozoril, da smo sedaj v obdobju uvajanja novih oblik samoupravljanja v prakso in da so začetne težave zato popolnoma razumljive.

Drugi dan seminarja je bil posvečen zgolj problemom organizacije mladih.

Našemu vabilu se je odzval tovariš Zdene Mali, sekretar republiške konference ZSM Slovenije.

Najprej je spregovoril o vlogi mladine v naši samoupravni socialistični družbi.

Za našo organizacijo je predvsem važno, da imamo svojo politično izhodišče, dolgoročnojšo politiko in da vnašamo mladost in entuziazem v politično delo.

Slehermo družbenopolitično vprašanje bi moralo biti tudi mladinsko. Pri tem moramo pokazati več aktivnosti, ker se sicer lahko znajdemo na periferiji družbenopolitičnih dogodkov.

Temeljna usmeritev pa naj bi bila naslednja:

1. zavzemanje za uresničevanje ustave,
2. stabilizacijski program,
3. idejnopolično usposabljanje,
4. dialektičnost v delovanju,
5. samoiniciativnost,
6. informiranje in propaganda,
7. vzgoja in izobraževanje,

Foto-filmska sekcija Sava Kranj

O delu savske foto-filmske sekcije je gotovo ni bilo dosti napisanega. Sekcija obstaja od februarja 1975; v tem letu sta bila dva razpisa za nove člane, ki sta doživela le polovičen odziv. V tem kratkem delovanju je sekcija posnela že 14 filmov z različnimi temami. Foto tečaj na žalost ni bil izveden, predvsem zaradi negativnega odziva delavca-strokovnjaka. Zaživela pa je filmska ekipa. Ze v prvih treh mesecih po ustanovitvi je zabeležila vidne uspehe — pet filmov igranega in dokumentarnega žanra, pozneje pa še dva risana filma. Zaradi težav s prostori je bila sekcija prisiljena prestavljati datum projekcije v Savi iz meseca v mesec. Te projekcije v Savi še do danes ni bilo. Bila pa je za občane Stražišča, in sicer 5. novembra v prostorih krajevne skupnosti. To je bila zanimiva kulturna prireditev za Stražišče, saj se je je

udeležilo 43 ljudi. Filme so toplo sprejeli ter jih na koncu predvajanja tudi ocenili. Popesterni program 14 filmov bo prikazan tudi na mladinskem seminarju v Bohinju. Mladi člani si vsekakor želijo, da bi svoja dela pokazali tudi svojim sodelavcem — Savčanom, ki skoraj ne vedo, kdo vse deluje v tej sekciji.

Zahvala za požrtvovalno finančno pomoč in moralno podporo gre predvsem Milanu Cuferju, predsedniku ZSM Sava, pa tudi Jelki Hvastiti in Petru Bogataju, saj so leti največ doprinesli pri ustanovitvi in nadaljnjem razvoju sekcije. Danes vodi sekcijo Izidor Vrhovnik, mlad in perspektiven delavec iz TAP.

Sekcija vabi k sodelovanju vse mlade delavce, ki se zanimajo za delo pri amaterskem kratkometražnem filmu.

Iztok Alidič

Dražgoše 1976

Tudi letos se je približno dvajset savskih planincev udeležilo pohoda Po poteh partizanske Jelovice. Seveda je bil z nami tudi priljubljeni Maks s svojo harmoniko.

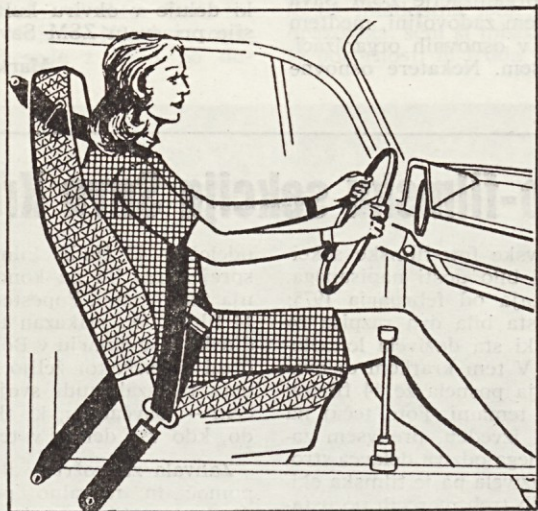
Že mislite na varnostni pas?

S tem naslovom je v 21. številki revije Avto izšel članek, ki govori o konstrukciji in koristnosti varnostnega pasu.

V kratkem uvodu je prikazana dejavnost tovarne avtoopreme Ptuj, ki je največja specializirana tovarna za izdelke v Jugoslaviji. Med avtoopremo sodijo tudi varnostni pasovi, ki so že v prodaji v vseh specializiranih trgovinah, naročite pa jih lahko tudi v tovarni. Verjetno bo marsikoga zanimalo, kakšne so zahteve za izdelavo varnostnih pasov in če so ti varnostni pasovi »pravi«.

Tovarna si je že pridobila tako imenovano »E« normo po veljavnih mednarodnih ECE predpisih in s

v avtu takole: Pas ima oblike črke Y; kraka, ki tvorita zgornji del črke, pritrdimo na steber vrat zgoraj in spodaj, drugi del traku pa na vzdolžni nosilec ali dno med obema sedežema. Pas lahko montiramo sami, saj ima, če je originalno pakiran, tudi priloženo navodilo. Seveda moramo imeti avto, ki ima te priključke že vdelane, drugače pa moramo avto peljati k mehaniku, ki nam bo priključke dodatno vgradil. Ko imamo pas montiran, ga z vmesnimi sponkami naravnamo tako, da je možno pri normalnem sedenju med trakove in prsi vtakniti roko. Ta pas pa je zanimiv tudi zaradi posebne sponke, ki je z gibljivim podaljškom pritrjena med oba sedeža. Za-

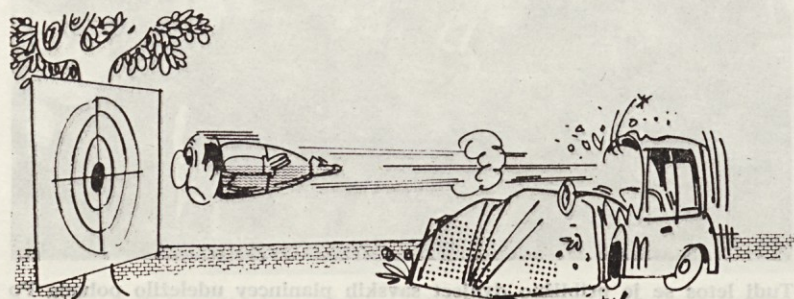

tem dovoljenje za izdelavo varnostnih pasov pri mednarodnem institutu na Nizozemskem. Ta institut homologira razne avtomobilске dele ali opremo in s pomočjo najrazličnejših raziskav ugotavlja kvaliteto izdelka, njegovo ustreznost, praktičnost, zanesljivost, izdelek testira ter mu izda spričevalo oz. dovoljenje za proizvodnjo in prodajo. Zahteve tega preizkusa so izredno ostre, poleg tega pa institut tudi po odobritvi stalno kontrolira tehnološki postopek. Vsak izdelek ima zato posebno oznako, ki jo pošlje institut proizvajalcu za določeno serijo oz. za določeno število izdelkov.

Varnostni pasovi tovarne TAP so črne barve. V tovarni menijo, da je ta barva najustreznejša, ker je pripravna za čiščenje (čistimo jih lahko s toplo vodo do 90 stopinj Celzija in detergentom). Pas pritrdimo

radi podaljška je sponka dokaj stabilna, omogoča pa potniku ali vozniku, da z gibom ene roke pas zapne ali odpne, kar je izredno pomembno v primeru nezgode ali nesreče. Ti pasovi zmorejo tudi določeno raztegljivost, ki pri eventualnem udarcu varuje telo oz. udarec močno ublaži.

Uporaba varnostnega pasu bo pri nas obvezna, torej ostane le še vprašanje, ali naj čakamo na veljavnost zakona ali naj se že prej zavarujemo sami. V mnogih evropskih državah je uporaba varnostnega pasu že uzakonjena. Na Švedskem npr. že razmišljajo, kako bi zavarovali tudi potnike na zadnjih sedežih. V nekaterih državah so varnostni pasovi obvezno povezani z avtomobilskim vžigom, tako da voznik ne more pogrniti avtomobila, če nima zapete sponke pasu.

Preskrbite si varnostni pas, da se tudi vam ne bi primerilo podobno

Pri nas smo v zadnjem času veliko pisali o varnostnih pasovih in njihovi koristni uporabi. Tudi statistični podatki o nesrečah dovolj zgovorno kažejo na obvezno uporabo pasov. Torej je vsako prepričanje

o namestitvi pasov odveč in ostane samo še vprašanje, ali naj zaradi nekaj stotakov tvegamo svoje življenje in življenje drugih.

D. K.

Prometno-preventivna in propagandna akcija

Varstvo človeka v prometu 1975 – 1976

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu SR Slovenije je za leti 1975–1976 organiziral akcijo, katere namen je zavarovati udele-

žence v cestnem prometu z uporabo primernih varovalnih sredstev.

V tej akciji je zlasti poudarjeno:

I. ZA PEŠCE

1. Uporaba varovalnega oblačila:
 - oblačilo svetlejše barve,
 - pelerina, dežni plašč ali vetrovka, predvsem rumene ali rumeno oranžne barve.
2. Uporaba svetlobno odsevnih elementov:
 - svetlobno odsevni narokavni trak, ki ga nosi pešec na desni roki pri hoji ob robu leve strani ceste v smeri hoje zunaj naselja,
 - svetlobno odsevni pas, ki ga lahko uporabi tudi voznik motornega vozila, ko popravlja okvaro na vozilu,
 - svetlobno odsevni obesek, ki ga ima pešec pripetega na prsih,
 - šolske torbice šolarjev svetle barve, priporočamo rumene ali rumeno oranžne barve s svetlobno odsevno nalepko raznih oblik (kar je na tržišču),
 - svetlobno odsevna folija na čevljih.
3. Drugi pripomočki:
 - belo obarvana palica s svetlobno odsevno nalepko za starejše občane in invalide,

— nalepke in trakovi iz svetlobno odsevnih folije na torbicah, kovčkih, otroških in invalidskih vozčkih,

— rumena rutica za predšolske otroke in prvošolčke,

— dežnik po možnosti rumene ali rumeno oranžne barve ali iz prozornega materiala.

4. Zaposleni na cesti:

Na cesti in v zvezi s prometnimi nalogami je dnevno zaposlenih mnogo občanov. Svoje delo opravljajo tudi ob vsakem dnevnem času (v mraku in ponoči) in ob dežju, megli in snegu. Priporočamo, da bi se tudi ti občani primerno zavarovali z elementi iz svetlobno odsevnih folije, s svetlobno odsevnimi trakovi, pasovi ipd. (cestarji, snažilci itd. s primernimi zaščitnimi oblačili rumene ali rumeno oranžne barve, gasilci, delavci milice, filmski delavci in drugi s svetlobno odsevnimi narokavniki ali narokavnimi trakovi).

II. ZA KOLESARJE

1. Da bi bilo kolo bolj vidno (poleg obveznih elementov):
 - rdeča lučka na zadnjem blatniku kolesa,
 - poleg rdečega odbojnega stekla, ki je običajno slabše kvalitete, nalepka iz svetlobno odsevnih folije,
 - belo obarvan del zadnjega blatnika (spodaj) ali obarvan s

svetlobno odsevno snovjo,

— svetlobno odsevni trakovi na ogrodju kolesa na levi strani.

2. Da bi bil kolesar bolj viden:
 - oblačilo svetlejše barve ali dežni plašč, pelerina in vetrovka rumene ali rumeno oranžne barve,
 - svetlobno odsevni narokavni trak na levem rokavu.

III. ZA VPREŽNA VOZILA

1. Da bi bila vprega bolj vidna:
 - svetlobno odsevni trakovi in nalepke na robovih vozila spredaj in zadaj (belo-rdeče),
 - svetlobno odsevni trakovi na komatu in vprežnih vezeh živine.

2. Da bi bil voznik bolj viden:
 - svetlobno odsevni narokavni trak na levem rokavu,
 - svetlobno odsevni trak iz odsevnih folije na klobuku, nalepka na kapi ali drugem pokrivalu voznika.

IV. ZA KOLESA Z MOTORJEM, MOPEDE IN MOTORJE

1. Da bi bilo vozilo bolj vidno (poleg obveznih elementov):
 - priporoča se svetla barva vozila, posebno pa rumena in rumeno oranžna,
 - svetlobno odsevni trakovi na ogrodju vozila na levi strani in na

lepke na zadnjem blatniku.

2. Da bi bil voznik bolj viden:
 - zaščitno oblačilo svetlejše barve, posebno rumene ali rumeno oranžne,
 - zaščitna čelada rumene ali rumeno oranžne barve.

V. ZA OSEBNE AVTOMOBILE, AVTOBUSE, TOVORNJAKE, TRAKTORJE ITD.

1. Da bi bilo vozilo bolj vidno (poleg obveznih elementov):

— priporoča se svetla barva vozila, posebno rumena in rumeno oranžna,

— na robovih vozil, zlasti tovornjakov, prikolic traktorjev, delovnih strojev ipd., trakovi in nalepke iz svetlobno odsevne folije,

— rumeno ali rumeno oranžna pobarvanost na tovornjaku in prikolici ter prikolici traktorja itd.

2. Da bi bil voznik ob okvari na vozilu bolj viden (poleg rednih varovalnih sredstev, trikotnika, signalnih luči itd.):

— zaščitno oblačilo rumene ali rumeno oranžne barve,

— svetlobno odsevni pas ali vsaj svetlobno odsevni narokavni trak na desni roki.

Za organizacijo te akcije se je svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu odločil zaradi velikega števila prometnih nesreč vseh kategorij udeležencev in obenem tudi že zbral podatke o proizvajalcih in prodajalcih sredstev, ki so primerna za varovanje.

Iz teh podatkov je razvidno:

— da proizvajata blago citronasto rumene in rumeno oranžne barve za izdelavo konfekcijskih (tudi varnostnih) oblačil tekstilna tovarna Prebold in tovarna Sava v Kranju, Jugotekstil iz Ljubljane pa uvaža ustrezno blago iz ČSSR;

— da iz tega blaga izdelujeta varovalna oblačila (dežne plašče, pelierine, vetrovke ipd.) ter rumene ovratne rutice za predšolske otroke in prvošolčke Jutranjka v Sevnici in konfekcija Krim v Ljubljani, verjetno pa tudi druga podjetja;

— da osnovne materiale (folijo, odsevne kristale) uvažajo iz drugih dežel, inozemsko zastopstvo Velebit v Zagrebu, tovarna A plus A v Novi Gorici in podjetje Etiketa v Žireh,

— da je iz tega uvoženega materiala možno izdelovati več vrst svetlobno odsevnih elementov (obeske, nalepke, pasove, narokavnike, narokavne trakove ipd.);

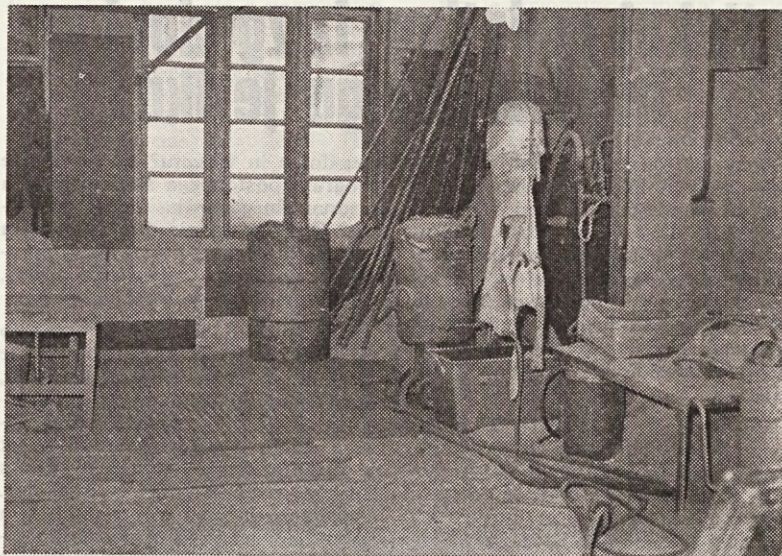
— da svetlobno odsevne elemente za široko potrošnjo že izdeluje tovarna A + A v Novi Gorici (pasove, narokavne trakove, prometne loparčke, odsevne elemente za avtomobile ipd.) in da so ti materiali že v prodaji v trgovinah z avtomobilskimi deli in pri Metalki v Ljubljani;

— da vse vrste svetlobno odsevnih elementov izdelujeta po naročilu tudi Ludvik Bastar v Ljubljani in podjetje Etiketa v Žireh;

— da bi lahko prevzelo prodajo svetlobno odsevnih elementov na drobno podjetje Tobak v Ljubljani za vse svoje trgovine in kioske, s čimer bi bili ti izdelki dosegljivi vsem občanom v SR Sloveniji.

S tem sestavkom sem prikazal okvirni program sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu in možnost nakupa omenjenih sredstev, s katerimi se bomo lahko ustrezno zavarovali ter s tem zmanjšali število prometnih nesreč zlasti v mraku, ponoči in ob neugodnih vremenskih razmerah (megla, dež, sneg itd.). V ta namen je izdelan tudi film z naslovom »Dobro videti — biti dobro viden«, v katerem je prikazano več vrst varovalnih sredstev. Ko bodo film predvajali, vas bomo nanj opozorili, da si ga boste lahko ogledali.

Drago Kump

Drobni prah počasi a zanesljivo prekriva vse okrog peskarne. Doklej še?

Ce denarja ni, bo peskarna še naprej vrinek v valjarni, še naprej bo zastrupljala pljuča in počutje delavcev v valjarni. Če že naši stroji niso toliko pomembni, bi se morali ustaviti vsaj ob uničevalnem delovanju prahu pri surovinah — polizdelkih. Zaradi tega je dosti nekalitnih ali celo neuporabnih zmesi. Kaj naj počno s takimi polizdelki pri nadaljnji predelavi? Seveda, lahko se jezijo na svoje sodelavce v valjarni, ki pa niso ničesar krivi.

Problem, ki ga opisujem, pa ne pomeni težave le nam v valjarni. Gre tudi zato, da prah seda na stroje, med zobnike, se meša z mazalnimi olji in mastjo. Prav gotovo v tej obliki vpliva tudi na okvare strojev in naprav, za katerih popravilo se seveda denar mora najti. Toda to je

že zdravljenje, ne pa preprečevanje, da o škodi in zdravju delavcev sploh ne govorim.

Sava uživa med uporabniki — kupci naših izdelkov sloves solidne delovne organizacije. Ta ugled smo si zaslužili s kvaliteto naših izdelkov. Ne napravimo si vendar tega!

Prepričan sem, da se bo našel kdo, ki se mu opisani problem ne bo zdel prenapet in da se bo resno zavzel za njegovo rešitev.

Naj zaključim: Besede niso še nič ali malo več kot nič! Le učinkovit ukrep bo pomagal. Pa ne samo nam v valjarni. Če boste ob tem pismu ostali vsi neprizadeti tudi v letu 1976, potem bo morda več sreče naslednje leto!

T. B.

— novice — novice — novice —

Na otoku Java je začela obratovati nova tovarna avtomobilskih gum; sedanje zmogljivosti za proizvodnjo 1500 kosov avtomobilskih gum na dan bodo povečali na okoli 2000 kosov.

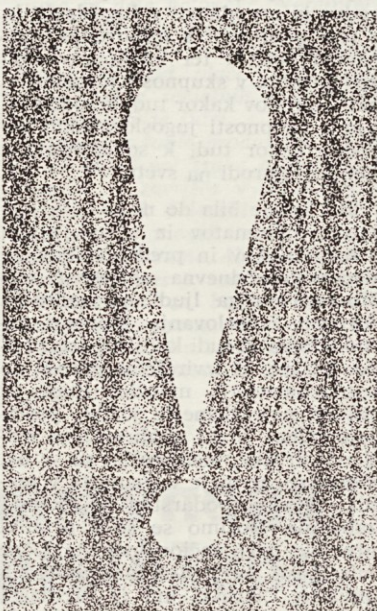
Družba »Michelin« bo gradila v južni Franciji novo tovarno za izdelovanje gum za težka vozila. Tovarno bodo zgradili do leta 1977, večji del proizvodnje bodo izvažali.

DO Jugovinih Split, Sava Kranj in Koteks so s samoupravnim sporazumom, ki so ga podpisale 12. novembra, znižale ceno skajtu za 6 odstotkov.

**Pokažite GLAS
tudi
vašemu sosеду!**

Vaš klicaj

Valjarna ali peskarna?

Že skoraj deset let star problem, ki se je počasi, a zanesljivo udomačil v našem oddelku peskarne, oprostite, prej imenovane valjarne, me je prisilil k razmišljanju in k pisanju. V tem pismu javnosti želim osvetliti in razložiti sodelavcem, ki so s problemom neposredno povezani, kaj nas teži. Želim izpovedati, kar se je v teh letih negotovosti in

nesporazumov nabiralo v meni.

Do dela v oddelku in do sodelavcev čutim odgovornost. Predvsem še do sodelavcev. Za kaj pravzaprav gre?

Lahko je nesporazum, lahko pa je tudi malomarnost tistih, ki so odgovorni za reševanje takih in podobnih problemov. Ali res ni denarja, da bi zgradili oddelek za preskrbo?

Izid žrebanja novoletne nagradne križanke

Komisija, sestavljena iz reševalcev križanke, v sestavi: Kalan Sonja, Zupan Jerca, Valenčič Andrej in zapisnikar, je izžrebala naslednje reševalce:

5. nagrada Grozl Zofka — TTI-OPP	20,00 din
4. nagrada Pavljevič Marija — OSS	20,00 din
3. nagrada Jezeršek Branka — Ljubljana	40,00 din
2. nagrada Vidic Milan — TTI-KK	60,00 din
1. nagrada Karlovčec Francka — TTI-OPP	100,00 din

Nekaj podatkov iz zgodovine mednarodnega jezika

Leta 1887 je poljski zdravnik dr. Zamenhof, iniciator mednarodnega jezika, izdal prvo slovnico in se podpisal »Dr. Esperanto«. Od takrat se ta mednarodni jezik imenuje esperanto, odlikujeta pa ga genialna jezikovna enostavnost in idejno globok humanistični internacionalizem. Prvi svetovni kongres esperantistov je bil leta 1905 v Franciji.

Po oktobrski revoluciji v SZ, predvsem okrog leta 1920, je bil esperanto pred splošno uvedbo v vse šole v SZ. Uvedbo je odobril takratni minister za prosveto in kulturo ob očitnem soglasju V. I. Lenina. Vendar je potrebno istočasno povedati, da so bili esperanto in esperantisti v času stalinovih čistk skoraj v celoti odpravljeni.

Leta 1920 je v Vukovarju Socialistična delavska partija (komunistična) na svojem drugem kongresu sprejela posebno resolucijo, s katero se je obvezala, da bo priznala vse komunistične esperantske skupine za svoje sekcije, da bo omogočila tečaje mednarodnega jezika v vseh delavskih domovih in da bo priporočila vsem centralnim, pokrajinskim in sindikalnim listom, da v ta namen dajo na razpolago prostor za članke. (Povzetek iz zgodovine arhiva KP Jugoslavije, tom II).

Esperanto je bil vedno nerazdružljiv del naprednih in revolucionarnih gibanj, zato so ga vsi diktatorski režimi neusmiljeno zatirali. Izrazit primer je doba Hitlerjeve diktature. Leta 1936 (20. 6.) je Himmler izdal poseben dekret, na osnovi katerega »se likvidirajo vse esperantske organizacije«. Ta dekret je bil dosledno izvajan tudi na vseh okupiranih ozemljih.

Med zadnjo vojno se je pri nas velika večina esperantistov vključila v organizirano borbo proti okupatorju. To nam potrjuje tudi podatek, da je od organiziranih esperantistov vsak tretji padel, vsak deseti pa postal narodni heroj.

Leta 1950 (2. 8.) je posebna delegacija izročila sekretariatu OZN petico s 16 milijoni individualnih in kolektivnih podpisov. Glavna vsebina te peticije je bila, naj UNESCO kot organ posreduje pri svojih članicah, da uvedejo mednarodni jezik v šole.

Leta 1954 (10. 12.) je Generalna konferenca UNESCO sprejela posebno resolucijo, v kateri priznava uspehe esperanta na področju mednarodne izmenjave misli in pri zblizjevanju narodov, kar ustreza ciljem in idejam UNESCO.

V letih 1971/72 je Zveza esperantistov skupaj z inštitutom za mednarodni jezik izvedla v SRS posebno anketo. Anketirane so bile družbenopolitične organizacije, šole ter nekaj posameznikov — vidnih družbenih delavcev. Postavljena so bila 4 vprašanja, in sicer: Ali podpirate namero, da bi slovenska televizija oddajala v svojem programu tudi tečaj mednarodnega jezika? Ali želite, da vas RTV vsaj enkrat mesečno obvešča o esperantskem gibanju doma in v svetu? Ali želite, da vas dnevno časopisje med drugim obvešča tudi o esperantskem giba-

nju doma in v svetu? Ali podpirate program postopnega širjenja pouka mednarodnega jezika v osnovnih šolah? Od 978 anketiranih ustanov in organizacij jih je na vsa štiri vprašanja pozitivno odgovorilo 88 %, osnovne šole pa celo 92 %.

Od 1970. do 1973. leta je potekalo v petih državah (Avstrija, ki je pozneje odstopila, Bolgarija, Italija, Madžarska, Jugoslavija) triletno eksperimentalno poučevanje mednarodnega jezika v osnovnih šolah. Pouk je bil organiziran v sodelovanju s šolskimi ustanovami — v SRS npr. z zavodom za šolstvo in republiškimi komitejem za vzgojo in izobraževanje. V pouk je bilo vključenih 24 osnovnih šol iz omenjenih držav, strokovno vodstvo pa je imela znatna univerza Eotvos Lorand iz Budimpešte, kjer deluje stalna katedra za mednarodni jezik. Pionirji iz teh šol zdaj že sodelujejo v mednarodnih šolah, ki so vsako leto (14 dni) v drugi državi, praviloma pod pokroviteljstvom nacionalnih UNESCO komisij. V tem letu in v začetku prihodnjega bodo objavljeni dokumenti, ki bodo vsebovali vse znanstvene analize in ugotovitve o poteku ter rezultatih tega eksperimenta.

Leta 1974 je Zveza eksperantistov skupaj z inštitutom za mednarodni jezik ponovno izvedla posebno anketo v delovnih organizacijah SRS. Vprašanja so zajemala predvsem poslovno mednarodno sodelovanje, sodelovanje kolektivov, uporabo jezikov pri sodelovanju in mnenje o mednarodnem jeziku. Rezultati te ankete so objavljeni v uvodnem referatu z letne skupščine ZES na naslednjih straneh.

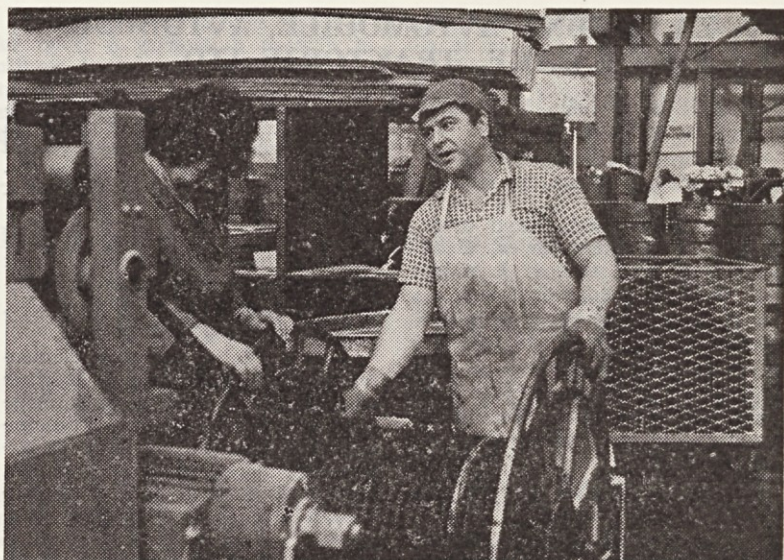
Za zaključek naj še navedemo nekaj pomembnih misli posameznikov o mednarodnem jeziku:

»Mislim, da je učenje esperanta zdaj zelo aktualno. Esperanta se je mnogo lažje naučiti kot katerega koli drugega jezika. Znanje esperanta je koristno v vseh državah. Vem, da je ta jezik posebej razširjen med delavci. Za njih ima poseben značaj. Z esperantom lahko navežemo stike z delavci v drugih državah.« (Tito).

»Če vzamemo esperanto kot obliko za posredovanje resnično internacionalistične ideje in resnično revolucionarne ideje, potem se ta jezik lahko poučuje in mora biti poučevan.« (Mao Ce Tung).

»Dokler ne bo esperanto uradno uveden v vse šole, ne more biti resnega in trajnega zblizanja med narodi.« (R. Rolland).

GLAS
v vsako
gorenjsko hišo!

»Z esperantom lahko navežemo stike z delavci v drugih državah« Tito

DEKLARACIJA

o vprašanju jezika v odnosih med narodi in narodnostmi, v vednost javnosti in obravnavo skupščinskim organom in političnim forumom.

Uvod

Na osnovi ustavnih pravic državljanov Socialistične federativne republike Jugoslavije po členu 43, dopolnjevanje z amandmajem XIX, in v smislu ustavnih načel, izraženih v prvi alineji preambule in v temeljnih načelih uvodnega dela, oddelek I in VII, v skladu s programom ZKJ in osnovnimi nameni esperantskega gibanja, napisanimi v pravilih Zveze esperantistov Slovenije in Jugoslavije, čutimo svojo moralno, politično in državljansko dolžnost na jezikovnem področju aktivno sodelovati pri ustvarjanju pogojev za čim doslednejše izvajanje ustavnih pravic narodov in narodnosti v Jugoslaviji in s tem prispevati k njihovemu bratskemu sožitju ter enakopravnemu sodelovanju v skupnosti jugoslovanskih narodov kakor tudi k sodelovanju v skupnosti jugoslovanskih narodov kakor tudi k sodelovanju z drugimi narodi na svetu.

To, kar je bila do nedavna le domena diplomatov iz ožjega kroga strokovnjakov in predstavnikov, je danes vsakodnevna aktivnost zelo širokega kroga ljudi na področju turizma, zaposlovanja, znanosti, gospodarstva in tudi kulturne izmenjave. Težave, ki izvirajo iz potreb po sporazumevanju množice ljudi, ki govore najrazličnejše jezike, postajajo danes pravi anahronizem moderne družbe, medtem ko so se nacionalistične meje v znanosti, v tehniki in v gospodarstvu že zdavnaj zabrisale. Borimo se še z ostanki preteklosti, ozko nacionalne avtarkične miselnosti na področju kulture in politike. Človeški um je premagal fizikalne sile, ki so nas priklepale na rodno zemljo. Poleteli smo v vesolje in odtod videli svet brez meja, brez rasnih in nacionalnih razlik, brez različnih bogov, videli smo se kot del vesolja in se zavedli, kako ničeva so naša notranja razlikovanja in nasprotja. Naučili smo se gledati na svet svobodno, sproščeno, brez predsodkov. Le na področju jezika vztrajamo na utrjenih pozicijah preteklosti, kot da se ni nič zgo-

dilo. Sateliti velikih krožijo okoli nas in uveljavljajo svojo lastno pa tudi jezikovno premoč, drugi pa ostajamo za njimi z občutkom odvisnosti in nemoči.

Vendar danes vsi dobro vemo, da bodočnost enih in drugih ni v vzdrževanju teh razlik, ampak v odpravljanju le-teh v gospodarstvu, znanosti in kulturi, pa tudi v jeziku kot najbolj neposrednem sredstvu sporazumevanja.

Ta zavest je v Jugoslaviji zelo živa in aktualna, saj smo mnogonacionalna država, z razvitejšimi in zaostalejšimi pokrajinami, z mnogimi verskimi prepričanji, z jezikovno pestrimi področji. Smo svet v malem z vsemi njegovimi nasprotji, s samoupravno močno angažiranim prebivalstvom pri urejanju medsebojnih odnosov znotraj skupnosti jugoslovanskih narodov in izven nje.

Spodbujeni in podprti z rezultati ankete med našim prebivalstvom, ki se je odločno izreklo za mednarodni jezik, opozarjamo vse predstavniške organe in politične forume pred vedno bolj perečimi problemi jezikovne diskriminacije v odnosih med narodi in narodnostmi doma in v svetu. Ob sistemu uveljavljanja samoupravnega socializma in odprtosti meja in naše družbene skupnosti menimo, da bi načelna izjava o vlogi jezika v odnosih med narodi in narodnostmi pripomogla k razčiščenju teh pojmov in služila v orientaciji politične opredelitve pri reševanju mednacionalnih odnosov na področju jezika, kjer je doslej prevladoval brezprincipialni praktičizem v korist privilegiranih in v škodo zapostavljenih narodov.

Na osnovi navedenih izhodišč

IZJAVLJAMO

da smo za demokratične in enakopravne odnose med narodi in državami tudi pri uporabi jezikov; da nasprotujemo kakršnemukoli vsiljevanju tujih narodnih jezikov kateremukoli narodu in se zato tudi sami odpovedujemo vsiljevanju svojega narodnega jezika pripadnikom drugih narodov in narodnosti; da se mora spoštovati vsak narodni jezik kot sestavni del narodne indi-

vidualnosti in kot izraz narodne pripadnosti;

da smo proti dajanju prednosti kateremukoli narodnemu jeziku v odnosih med narodi in narodnostmi, ker se iz take prednosti poraja globlja diferenciacija v kulturnem, gospodarskem in političnem pogledu.

MENIMO

da se morajo jezikovna vprašanja reševati po enakih načelih za odnose med vsemi jezikovnimi skupinami, med velikimi in malimi narodi, med večinskimi in manjšinskimi skupinami. To načelo naj velja tudi v odnosih med državami in med narodi in narodnostmi v večnacionalnih državnih skupnostih.

UGOTAVLJAMO

da vsi dosedanja načini reševanja jezikovnega problema niso ostali le

neuspešni, ampak so težave še povečali, ker so bili v nasprotju z gornjimi načeli. Zato

PREDLAGAMO

1. da se vsakdo v načelu odpove uporabljati svoj narodni jezik v odnosih z drugimi narodi in narodnostmi;
2. da postane mednarodni jezik esperanto drugi jezik vsakogar in tako skupni jezik za mednarodno uporabo kot izraz pripadnosti širši človeški skupnosti, saj je vsakomur enako tuj in enako lasten.

Ljubljana, novembra 1972

Zveza esperantistov
in prijateljev
mednarodnega jezika
esperanto Slovenije

Novoletna zgodba

Zmračilo se je. Mrzel veter hladi mimoidoče, ki brezglavo hite po zadnjih opravkih in nakupih. Dan pred prazniki. Ljudje kupujejo vse potrebne in nepotrebne reči. Mogoče bo že jutri vse dražje — kdo ve! Nekateri se ustavljajo pred vse preveč razkošno okrašenimi izlozibami, kjer so cene večkrat prečrtane in veliki plakati kriče opozarjajo na popust kot enkratno priložnost, da prihraniš nekaj dinarjev in povečaš svoj življenjski standard za tistih nekaj procentov.

Stopim v veliko prodajalno, kjer se kar tare ljudi. Postavim se na rep kolone, ki čaka na meso. Ženska v kožuhi iz polarne lisice kupuje telečino. Kazalec na vagi se ustavi pri osmih kilogramih. Moški poleg nje potegne iz denarnice novi tisočak in ga vrže na pult kot ničvreden papir. Starejša ženska v ruti in plašču, ki je preživel že nekaj zim, skrivaj pogoltne slino in nekaj mrmra. Verjetno o tem, kaj vse bi lahko kupila sebi in otrokom, ki se doma stiskajo okoli peči in sanjarijo o dobrem Dedku Mrazu. Pa kaj bi razmišljali o socialnih problemih! Bodimo vendar veseli, saj bo jutri novo leto!

Po stopnicah pridem do naslednje etaže. Oče kupuje sinu smučarske čevlje. Prijazna prodajalka pokaže vzorce in pove cene, ki očetu zaprosapo. Izbere »gojzarje« z vštiti robom in debelimi podplat in jih da sinu, naj jih pome. On pa jih noče niti videti, hoče prave »pancarje« — tiste z rdečimi vštiki in ravnimi

podplati. Očetu je nerodno in v zadregi se smehla in gladi brke, sin pa trmasto vztraja, da noče biti kot kmet in da gre s šolo smučat v Bohinj in ne na vaški hrib. Obveljala je njegova in oče zaskrbljen šteje rdeče bankovce. Verjetno ima doma še koga, ki mu bo tudi treba nekaj prinesiti.

Neopazno se oddaljim in v srcu me stisne, pa kaj bi to, saj smo na pragu novega leta.

Znajdem se v vrvežu ljudi, ki mrzlično premetavajo razstavljene predmete po pulatih in policah, komentirajo med seboj, kam bo kdo šel silvestrovat, o draginji, o snegu, ki ga je premalo za smučanje itd. Nekdo kupuje pianino in poskuša nanj zaigrati neko znano melodijo, a mu ne uspe najbolje.

Mati kupuje plašč za hčerko, ki neutrudno valja po ustih zvečilno gume in dela balončke. Nezainteresirano ogleduje plašče, ki jih izbira mati in katerih cene so po višini enake delavski plači. Bomo spet razmišljali o socialnih diferenciacijah? Ne, saj je jutri ...

Stopim iz tople prodajalne na ulico in mrzel val zraka butne vame. Tesneje se zavijem v plašč, ki je po ceni enak delavski plači in razmišljam, ne meneč se za ljudi, ki se zaletavajo vame. Ali smo sploh še ljudje? Ali res s svojim nenehnim stremljenjem za boljšim standardom pozabljamo na probleme sočloveka? Pa kaj bi premišljevali o tako nepomembnih stvareh. Saj je jutri novo leto!

F. B.

Gradnja naravnega drsališča preložena

V 18. številki glasila Sava smo mladi objavili novico, da bomo za Puškarno gradili naravno drsališče in ga usposobili že v tej zimi.

Zainteresirani člani kolektiva, ki se članka še spomnijo, se ob tej, za vzdrževanje naravnega ledu skoraj idealni zimi, verjetno sprašujejo, kaj je s tem drsališčem.

Mladinci KET, ki so nosilci akcije, so k delu pristopili z vso resnostjo in požrtvovalnostjo. Ko smo

dobili dovoljenje za gradnjo, smo izdelali program dela; glede finančnih sredstev za usluge buldožerja nam je priskočilo na pomoč podjetje, tako da je bilo za začetek gradnje praktično vse pripravljeno.

Zataknilo pa se je pri budožerju. Če povprašate mladince Jožeta Zupana ali Vinka Malovrha, ki sta nekako zadolžena za organizacijo akcije, kako kaj napreduje drsališče, se jima obraza zresnita. Nista

še pozabila, kako sta z naročilnico v roki iskala buldožer po kranjskih podjetjih, nista tudi pozabila pikrih pripomb predvsem starejših sodelavcev, ki z delom mladih nikoli niso zadovoljni.

Končno se mas je »usmilil« Projekt Kranj. Obljubili so, da bodo delo izvršili v roku treh dni. Toda ta rok se je kljub nenehnim urgentam podaljšal kar za pet tednov.

Nestrpnost je bila še toliko večja, ker je bilo ravno takrat zelo ugodno vreme. Več tednov ni padla niti kaplja dežja, tako da je bil teren, ki je sicer precej močvirjen, docela suh. Pogoji za delo bi bili zares idealni.

In potem se je zgodilo to, česar smo se najbolj bali.

Ko je tovornjak pripeljal buldožer na teren, se je že pričelo deževje. Zemlja je bila že toliko razmočena, da se šofer z buldožerjem ni več upal zariti vanjo. Deževje je prešlo v sneg, nakar je pritislila zmrzal, ki pa tudi onemogoča zemeljska dela.

Gradnjo smo torej morali preložiti na pomlad. Naročilnica je še vedno pri Projektu, zato upamo, da spomladi, ko se teren odtaja in osuši, vsaj z buldožerjem ne bo problemov.

Sedaj imamo časa dovolj in z gotovostjo lahko trdimo, da bo ledena ploskev za Puškarno že v naslednji zimi oživela.

Marko Tomšič

Odbojka — šport in rekreacija

ŠPORTNA VEST

Turnir v odbojki

Ob dnevu JLA — 22. decembra je bil v organizaciji sekcije za odbojko pri naši delovni organizaciji organiziran turnir v odbojki med ekipami uprave javne varnosti Kranj, garnizona Stane Žagar Kranj in tovarne Sava.

Rezultati:

Sava : UJV	2:0 (15:6, 16:14)
JLA : UJV	2:0 (15:6, 15:0)
Sava : JLA	0:2 (8:15, 12:15)

Zmagovalec turnirja ekipa JLA je prejela pokal, druga je bila Sava, tretja pa ekipa UJV.

Za ekipo Save so nastopili: Jože Mohor, Stefan Zrinski, Tone Horvat, Ilija Dimitrievski, Tone Dolšek, Jure Požek, Matija Gerbajs, Marjan Zorec, Tone Zorman, Franc Feher, Jože Bukovšek in Janez Kompare. Tekme je dobro sodil Edo Modic.

Z. Š.

Fotografav klicaj! Tudi to je rekreacija

Karel Grabeljšek

Balada o starem Korenu in njegovem sinu

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

»Teško je ubiti človeka.«
Spet je nepremično sedel. Ure so minevale. Ivan se pa še vedno ni osvestil. »Umrli bo, zdaj bo res umrl,« je ključalo Korenu v srcu. Moral bo klicati zdravnika.

Tedaj je nenadoma vstal: »Treba ga bo ubiti,« je dejal, kot bi rekel: »Treba bo pokositi seno.«

Splezal je iz luknje. Zaščemela ga je dnevna svetloba in v glavi se mu je zavrtelo. Sklonil se je in privlekel izpod postelje sekuro. Šel je s palcem preko rezila, kakor da preizkuša ostrino in kakor da se napravlja v gozd. Potem je prislonil sekuro k omari in stopil proti vratom. Na pragu je obstal in zopet se mu je iz prsi izvil težak vzdih: »Teško je ubiti človeka.«

Potem je zopet dolgo premišljeval, nenadoma pa se mu je v srcu posvetila nova misel. Šel je v jamo in prinesel sina v sobo. »Ko ga zdravnik pregleda in preveže, ga zopet zanesem v jamo. Zdravnik ne bo vedel za jamo, meni pa ne bo treba ubijati človeka. Če pridejo potem beli ali Nemci, jim porečem, da so Ivana ponoči odnesli partizani...«

Ko je prišel zdravnik, je bil že mrak. Koren je prižgal luč. Ko jo je prižgal, ga je vprašal zdravnik:

»Ali je to vaš sin?«
Koren se je zganil. Prvi trenutek ni vedel, kaj naj odgovori. Potem pa je tiho priznal: »Da, moj sin.«

Zdravnik se je nagnil nad posteljo, nato pa se je takoj spet zravnil: »Vašemu sinu ni več treba zdravnika. Mrtev je,« je dejal hladno.

»Mrtev,« je zastokalo Korenu v srcu. Sedel je za mizo in tisti trenutek se je počutil samega, kakor še nikoli. V resnici je bil že dolgo sam, toda na dnu srca, zabrisano in potlačeno, mu je le ležalo nekaj takega kakor v davnih dneh, ko bi rad stegnil roko in pogladil Ivana po razkuštranih laseh. In zadnje dni se je ves spremenil. Nešteto krat je položil roko na Ivanovo izmučeno čelo, da bi mu ublažil bolečine in ohladil razgreto kri. Se včeraj se je pogovarjal z njim in je imel za koga skrbeti. Zdaj ni imel nikogar več.

Zdravnik je odšel, toda Koren ni opazil njegovega odhoda. Dolgo je sedel za mizo, ne da bi se ganil in brez vsakršne misli. Luč je medlo brlela in preko sobe in čez posteljo je padala dolga senca Korenove sklonjene postave.

Nenadoma se je sunkoma pognal kvišku. Tisti trenutek se je zavedel, da je zdravnik odšel in popadel ga je strah: »Če pove in pridejo po Ivanovo truplo!« Misli je samo nanj, nase ni pomislil niti trenutek.

V duši so mu zagorele Ivanove besede: »Še mrtvemu bi mi ne dali miru in bi onečastili moje truplo.« In na roki je čutil njegov krčeviti prijem.

Takrat mu je v duši zagorel še en dogodek iz preteklega leta. Bila je zima, nekega mrzlega jutra je bilo slišati streljanje na Planini. Stari Koren je prišel na prag in poslušal:

»S partizani so se udarili,« mu je pritajeno rekel sosed, ki je tudi prišel poslušat. Koren ga je vznemir-

jeno pogledal, se umaknil v hišo in se ni prikazal ven do opoldne. Takrat pa so v trgu zabrnili avtomobili in tanki in kmalu nato so začeli naganjati ljudi skupaj. Tudi Koren je moral pred šolo, ki je služila za kasarno. Na dvorišču so imeli mrtvega partizana in so hoteli zvedeti, če ga kdo pozna. Toda nihče ga ni poznal, saj je bilo njegovo obličje popolnoma skazeno od udarcev. Še mrtvega so vlačili po dvorišču, mu trgli obleko s telesa, da je bilo truplo kmalu popolnoma golo, suvali so ga z bajoneti, tolkli s kopiti in hodili po njem. Vsem je ledenela kri od groze, ko so gledali to divjanje. In Korenu je stokalo v srcu: »Nad mrtvim se ne bi bilo treba znašati, vsaj mrtvemu bi dali mir.« Stari cerkovnik, ki je imel dva sina pri belih, se je sklonil k njemu in mu zašepetal: »Mrtvega ne bi bilo treba, ne mrtvega ne bi bilo treba tako...«

Ta dogodek se je sedaj tako živo prebudil v Korenovem srcu, da mu je zopet ledenela kri. In srce mu je bilo polno velikega strahu: »Če pove in pridejo po Ivanovo truplo?«

Šel je in zaklenil večna vrata. Potem je krenil v kolarnico po kramp in lopato, nato je zapahnil še zadnja vrata. »Morda jih do jutra ne bo, si je dajal poguma. Če pa pridejo, jim ne odprem. Ne odprem, pa če zažgo hišo in bi moral živ zgoreti.«

Vrnil se je v sobo, zgrabil Ivanovo truplo in ga prenesel v skrivališče. Začel je kopati jamo, kramp in lopata sta le nerada šla v trdo in steptano ilovico. Kopal pa je vztrajno, da je bil kmalu ves moker od potu. Toda ni se zmenil za to, niti ne za utrujenost, ki mu je legla v telo. Po treh urah je izkopal globoko jamo in zagrebel vanjo sina. Kar mu je ostalo ilovice, jo je izmetal po vsem prostoru, potem jo je poteptal in stlačil, da ne bi nihče mislil, da je tu grob, če bi po naključju našel skrivališče. Luknjo je še dobro založil in potem je legel spat.

Spal je globoko in mirno kakor človek, ki nima skrbi. Zbudilo ga je šele razbijanje po vratih in oknih. »Aha, zdaj so prišli,« se je nasmehnil in ga ni prav nič skrbelo. V sobi je bilo svetlo in zunaj je bil že velik dan. Ker razbijanje ni ponehalo, je vstal in se pričel počasi oblačiti. Razbijanje je postajalo čedalje bolj divje, toda Koren zaradi tega ni niti malo bolj pohitel.

Ko jim je odprl, so kakor psi navalili nanj. »Starec prekleti, kje imaš sina?« so kričali.

»Umrli je,« je mirno povedal Koren.

»To vemo, hudič stari, tudi njegovo truplo hočemo, če že živega nismo mogli dobiti v roke.«

In so navalili v vse prostore ter pretaknili vse kote. Koren je šel s počasnimi koraki za njimi v družinsko sobo. Nekdo je zagledal kramp in lopato, ki ju je bil stari Koren postavil za omaro in ki se ju je še vedno držala sveža ilovica.

»Kaj pa je to, stari?« je oni ostro pogledal Korena.

Koren je zdržal njegov pogled in mirno odgovoril: »Pokopal sem sina.«

»Kje si ga pokopal, hudič?«

»Tega ne povem,« je trdno in odločno odgovoril Koren.

»Ha, ha, ne pove,« se je oni zakrohotal in z vso silo oplazil s kram-povim ročajem Korena po rami. Koren se je opetel, pa se takoj zopet vzravnil. Prežerljivo je šel z očmi od enega do drugega. »Vem,« je rekel, »tepli me boste, mučili in potem ubili. Toda te moči nimate, da bi izveli iz mene to, česar nočem povedati. Nikoli ne boste zvedeli, kje je pokopan moj sin.«

Glas in vse njegovo vedenje jim je pričalo, da v resnici ne bodo nikoli zvedeli, kam ga je pokopal.

»Vzemi lopato in kramp in nas vodi!« je nekdo ukazal z velikim gnevom.

»Kam?«

»Na sinov grob, ali na svoj.«

Koren je šel rade volje z njimi, saj jih je vodil proč od sinovega groba. Stopal je s trudnim korakom in pod krampom in lopato je bila njegova postava še bolj sključena kot navadno. Toda pri srcu mu ni bilo posebno tesno, saj je čutil veli-

ko zadoščenje: nikoli ne bodo dobili Ivanovega groba in ne bodo mogli onečastiti njegovega trupla.

Spredaj in zadaj so šli beli. Koren pa jih je vodil. Rekli so mu, naj jih pelje na sinov grob, in ker ni vedel, kam bi se obrnil, jih je vodil čez vrtove in njive, travnike in senožeti. Hodili so v velikih vijugah in sonce, ki se je vzpenjalo vse više in višje, je pričelo pripekati, da se je Koren ves oznojil. Korak se mu je ustavljal, pa ga je kdaj pa kdaj kateri sunil s puškinim kopitom, da se je opotekel, pa je spet ujel ravnotežje in nekoliko bolj spešil. Beli pa so se krohotali, kot bi gonili samega pusta.

Koren je vedel, da ga bodo ubili, pa mu pri srcu še ni bilo preveč tesno. »Star sem in sam, vzeli mi bodo le kako leto ali dve in nihče ne bo jokalo za mano,« se je v mislih pogovarjal. »Toda koliko jih pobijejo, ki za njimi jočejo nedorasli otroci, žene, koliko jih pobijejo mladih, ki so se komaj zavedeli življenja!

(Nadaljevanje prihodnjič)

Pisali so nam

Konec lanskega leta in v prvih dneh letošnjega je v naše uredništvo prispelo kar lepo število čestitk in pozdravov naših nekdanjih sodelavcev, ki so sedaj na odsluženju vojaškega roka. Vsem, ki ste se nam oglasili, se najlepše zahvaljujemo. Mi v Savi vam želimo, da bi bilo leto 1976 uspešno tudi za vas. Predvsem vam želimo obilo zdravja in skorajšnji povratek v našo delovno sredino.

Vsem, ki nas naprošate, naj vam še naprej pošiljamo naše glasilo, bomo ugodili. Tudi na spremenjene naslove boste dobivali glasilo.

Žal nam je, da ne moremo odgovoriti vsakemu posebej.

Lepo vas pozdravljamo in vam želimo vse lepo v letu 1976!

Vaši sodelavci iz uredništva

Iz obiska vojakov kranjskega garnizona Stane Žagar v Savi

Zahvali

Vsem sodelavcem v TAP, v OE konfekcije, priprave, vodstva konfekcij in obračunovalkam se iskreno zahvaljujemo za prelepa poročna darila.

Milena in Frenk Lombar

Ob upokojitvi se vsem sodelavcem iz enote tiskani izdelki zahvaljujem za praktično in izredno lepo darilo. Vsem želim še mnogo uspehov pri nadaljnjem delu.

Pavle Stare

SAVA, glasilo delovne skupnosti industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov izdaja odbor za informiranje. Glasilo izhaja štirinajstredno, glavni in odgovorni urednik Jože Štular. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 24461 int. 482 in 282. Tisk in kličje GP Gorenjski tisk Kranj.

List je oproščen temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421/72 z dne 27. marca 1973).

PREDLOG DELITVE DOHODKA PO BILANCI USPEHA ZA LETO 1975

V letu 1975 nismo v celoti izpolnili planskih predvidevanj. Ostro začrtana stabilizacijska politika in recesija v svetovnem okviru je odločilno vplivala na rezultate poslovanja. Predvsem ugotavljamo nevsklajeno gibanje nabavnih cen z prodajnimi cenami, omejen obseg uvoza surovin in zmanjšano povpraševanje za nekaterimi skupami naših izdelkov, tako na domačem trgu kot na področju izvoza. Pokazatelji poslovne uspešnosti sicer kažejo, da smo v okviru zunanjih pogojev dosegli ugodne interne učinke, vendar pa je potrebno opozoriti, da nismo povsod in vedno sposobni poslovati pod novimi t.j. stabilizacijski pogoji poslovanja.

Doseženi rezultati kot ostanek dohodka, produktivnosti in ekonomičnosti so v globalu zadovoljivi, večja odstopanja pa so ugotovljena na področju obsega obratnih sredstev t.j. zalog in terjatev in s tem pogojeno zmanjšano likvidno in investicijsko sposobnostjo, kot osnova za nadaljni razvoj. Zato je nujno, da te ugotovitve služijo za orientacijo v letu 1976, ko se bodo stabilizacijski pogoji poslovanja še dosledneje realizirali.

1. PROIZVODNJA

V letu 1975 je Sava - lokacija Kranj v 254 delovnih dneh proizvedla 36.479,6 ton izdelkov, kar je za 8,7 % več kot v preteklem letu oziroma je v odnosu na plan dosežena proizvodnja z indeksom 97,3.

	TAP	TTI	UU	Skupaj
Izvršeno: ton	22.430,8	10.801,2	3.247,6	36.479,6
v 000 din VS	618.532,5	326.000,4	117.001,0	1.061.533,9
Indeks na plan: količinski	102,0	98,6	71,4	97,3
vrednostni	99,6	102,5	69,3	95,8
Indeks povečanja $\frac{1975}{1974}$: količ.	112,7	109,7	85,1	108,7

Tabela prikazuje, da Sava na lokaciji Kranj ni izpolnila planskih obveznosti.

Fizični obseg proizvodnje skupnosti tozđ TAP je v letu 1975 za 434,8 ton presešel planska predvidevanja. Najvažnejši vzroki za zastoje oziroma izpade proizvodnje so bili:

- nezanesljiva dobava kvalitetne pare ter okvara parnega kotla Wagner Biro,
- pogoste okvare strojev, zlasti vulkanizacijskih preš,
- težave pri razvoju tovornih radialnih plaščev.

Skupnost tozđov TTI je proizvedla za 157,5 ton izdelkov manj kot jih je predvidevala. Problemi tega tozđ-a so bili predvsem naslednji:

- v velopnevmatiki: težave pri prehodu na novo tehnologijo izdelave prostovulkaniziranih velozračnic in izdelavo veloplaščev iz domačih kordov,
- v stiskanih izdelkih: ukinitev proizvodnje pnevmatike 14 x 4, tehnološke težave pri izdelavi keltana, pomanjkanje RP tkanin,
- v cevarni: nepravčasno aktiviranega novega brizgalnega stroja,
- v ročni konfekciji: tehnološke izboljšave, s katerimi bi se povečala produktivnost, niso bile uvedene.

Tozđ UU je v letošnjem letu proizvedel ža 568,9 ton manj kot preteklo leto, oziroma 1.301,7 ton manj kot je planiral. Vzroki za neizpolnitev letnega plana so:

- pomanjkanje ustreznega PVC-ja
- desortirane zaloge tekstila in pomanjkanje trikoja,
- desortirane zaloge desiniranega papirja,
- uvajanje tehnologije in delavcev na novih strojih,
- ozka grla v dodelavi.

2. PRODAJA

V letu 1975 smo prodali za 1.305,6 mio din izdelkov, kar je za 350 mio din oziroma 36,7 % več kot v letu 1974.

Tolikšen porast gre delno na račun zvišanja cen pnevmatike, tehničnega blaga, klinastih jermen in transportnih trakov, delno pa zaradi ugodne prodaje pnevmatike in gumeno tehničnih izdelkov na domačem tržišču.

Celokupna dosežena realizacija v letu 1975 je za 1,6 % izpod letnega plana, po posameznih stozdih in prodajnih poteh pa je izpolnjevanje planskih obveznosti sledeča:

Doseženo po NPV v 000 din:

	TAP	TTI	UU	KET	Skupaj
domača prodaja	448.857,2	286.661,8	110.963,8	24.243,6	870.726,4
POS	167.745,4	97.062,3	18.241,4	-	283.049,0
izvoz v 000 din	93.724,8	31.241,9	10.850,5	-	135.817,2
v %	5,095.158	1,709.111	596.381	-	7.400.650
LP	2.044,6	13.657,0	276,5	-	15.978,1
Skupaj:	712.371,9	428.622,9	140.332,3	24.243,6	1.305.570,7

Indeks na plan:

	TAP	TTI	UU	KET	Skupaj
domača prodaja	116,8	102,6	69,2	122,4	103,2
POS	106,9	100,3	113,5	-	104,9
izvoz v 000 din	73,3	58,8	70,9	-	69,2
v %	73,8	84,2	63,5	-	75,0
LP	-	-	-	-	-
Skupaj:	106,2*	96,6*	73,0*	122,4	98,4*

* indeksi izražajo primerjavo dosežene realizacije (brez LP) s planom

Indeks povečanja $\frac{1975}{1974}$:

	TAP	TTI + UU	Skupaj
domača prodaja	152,2	111,5	133,6
POS	153,8	190,3	166,9
izvoz v 000 din	115,1	96,8	108,8
v %	117,2	88,7	100,8
LP	83,8	207,4	174,5
Skupaj:	146,0	121,7	136,7

Na skupnost tozdv TAP odpade 54,1 %, na TTI 32,8, na UU 10,7 % na KET pa 1,9 % celokupne realizacije. Na domačem trgu Sava v celoti izpolnjuje planska predvidevanja izvoz pa dosega le 69,2% planirane dinarske oz. 75 % dolarske vrednosti. Najvažnejši vzrok za nedoseganje plana izvoza je predvsem kriza avtomobilske industrije in splošna recesija na tržišču pnevmatike (predvsem v zahodni Evropi) ter izpad večine dobav prvi opremi, ter izredno ostra konkurenca (umetno usnje).

Na splošno velja pripomniti, da so cene surovinam domačih dobaviteljev glede na svetovni trg previsoke, uvozne surovine pa so obremenjene z visokimi uvoznimi dajatvami. To občutno zmanjšuje našo konkurenčno sposobnost, posebno zaradi tega, ker naš izvoz ni ustrezno stimuliran.

3. ZAPOSLENI

V letu 1975 je na novo združilo delo 560 delavcev, 458 pa je prenehala lastnost delavca tako, da se je število zaposlenih ob koncu leta v primerjavi z začetkom povečalo za 2,9 %.

Pregled stanja in gibanja zaposlenih po posameznih stozdih oziroma tozdih je prikazano v tabeli:

Tozd SDS	Stanje 1.1.75	Gibanje zaposlenih			Stanje 31.12.1975	Indeks povečanja
		prišli	odšli	inter.flukt.		
TAP	917	235	177	- 1	974	106,2
TTI	1.419	131	138	- 18	1.394	98,2
UU	143	20	14	+ 16	165	115,4
KET	450	76	66	+ 18	478	106,2
POS	130	25	13	+ 11	153	117,7
IC	13	2	1		14	107,7
OSS	485	71	49	- 26	481	99,2
	3.557	560	458	-	3.659	102,9

V obširnejši analizi morajo posamezni stozdi oziroma tozdi preanalizirati zaposlovanje glede na dinamiko proizvodnje in potrebno strukturo.

PREDLOG DELITVE DOHODKA - NA LOKACIJI KRANJ
ZA LETO 1975

Upoštevač navedene razloge o doseganju poslovnega rezultata ter zmeren porast nominalnih osebnih dohodkov predlagamo delavcem temeljnih organizacij združenega dela, da potrdijo obračun poslovnega uspeha in sprejmejo sledečo delitev dohodka za leto 1975:

		/ v din /				
		Skupnost tozdv TAP za enoto SA-SE	Skupnost tozdv TAP za delež pri uspehu SA-SE	Skupnost tozdv TTI	Tozd UU	Skupnost tozdv KET
I.	DOSEŽENI DOHODEK	160,265.937,05	43.931.033,78	124,733.836,26	- 5,648.030,88	50,073.252,14
1.	obresti na kredite	13,080.024,65	12,923.688,05	4,231.101,50	4,425.697,70	1,931.259,00
2.	provizija in druge bančne storitve	2,326.504,35	595.190,75	990.484,50	598.081,55	423.589,90
3.	zavarovalne premije	3,489.173,30	-	1,388.990,80	519.289,00	709.539,95
4.	prispevki in članarine	202.397,50	-	212.808,65	3.168,70	45.866,95
5.	druge pogodbene obveznosti	-	-	-	-	-
II.	POGODBENE OBVEZNOSTI	19,098.099,80	13,518.878,80	6,823.385,45	5,546.236,95	3,110.255,80
6.	zak.obvezn.po obč.predp.	243.870,00	- 36.800,00	130.457,85	13.200,00	24.845,45
7.	zak.obvezn.po rep.in AP predp.	-	2,103.456,05	17.457,25	-	330.632,50
8.	zak.obvezn.po predp.federacije	429.558,66	- 64.820,40	389.505,50	71.719,80	84.775,85
9.	prisp.interes.skupn.s podr.gosp.	839.769,65	- 458.650,10	3.783,80	-	1,221.786,45
10.	prisp.interes.skupn.s podr.negosp.	11,096.216,92	-2,387.659,20	3,624.606,19	758.214,24	2,615.794,91
11.	prisp.stanov.interesni skupnosti	1,224.043,47	-	1,648.218,68	204.374,84	587.860,56
12.	stanov.prisp.,ki prip.skup.por.OZD	5,508.289,82	-	7,415.162,83	921.611,60	2,687.198,84
13.	druge zakonske obveznosti	167.866,20	- 53.530,35	1.135,15	-	37.128,85
III.	SKUPAJ ZAKONSKE OBVEZNOSTI	19,509.614,72	- 898.004,00	13,230.327,25	1,969.120,48	7,590.023,41
14.	za osebne dohodke	59,973.726,23	-	80,744.155,32	9,971.271,26	30,738.396,22
15.	za druge osebne prejemke	433.832,85	-	590.835,19	70.590,30	207.939,15
IV.	OSEBNI DOHODKI	60,407.559,08	-	81,334.990,51	10,041.861,56	30,946.335,37
V.	OSTANEK DOHODKA (razl.v realiz.)	61,250.663,45	31.310.158,98	23,345.133,05 (7,651.088,56)*	23,205.249,87	8,426.637,56
-	del dohodka TAP 75,55%	27,556.515,90	-	-	-	-
-	del dohodka TTI+UU 23,83% (8,691.883,20)	857.813,40	-	-	-	-
-	del dohodka POS 0,62%	226.142,15	-	-	-	-
-	del dohodka Semperit 25,86%	13,695.827,45	-	-	-	-
-	del dohodka IFC 5,27%	2,791.067,70	-	-	-	-
-	del dohodka za kritje izg.tozdu UU	-	-	23,205.249,87	-	-
-	odstop del. doh. TTI in UU sk.tozdv. TAP 7,834.069,80	-	-	-	-	-
VI.	DELITEV DOHODKA NA SKLADE:					
1.	Rezervni sklad	3,205.318,75	170.911,30	-	-	1,001.465,05
2.	Poslovni sklad	-	19,797.278,23	139.883,18	-	3,845.991,31
-	del za posojilo nerazvitim	-	5,585.774,30	139.883,18	-	1,146.647,80
-	del za skupne rezerve	-	1,799.341,40	-	-	359.724,80
-	del za druge namene	-	12,412.162,53	-	-	2,339.618,71
3.	Rezervacija dohodka	-	3,507.899,65	-	-	1,093.650,80
-	za energetiko (9 % od fakt.el.energ.)	-	771.028,25	-	-	204.892,80
-	za energetiko (3 % od davčne osnove)	-	1,225.464,80	-	-	397.951,35
-	za pokrivanje izgube transp.dejavnosti (železnica) 3,7% od davčne osnove	-	1,511.406,60	-	-	490.806,65
4.	Sklad skupne porabe	4,979.250,65	-	-	-	2,347.039,60
5.	Za druge namene	104.657,65	-	-	-	138.490,80
6.	Odstop skupn.tozdv TAP sklada skupne porabe tozdu TTI in UU	-	7,834.069,80	-	-	-

* ostanek dohodka za sklade skupnosti tozdv TTI je povečan za 50% amortizacije nad predpisano stopnjo, zaradi pokrivanja izgube tozdu Umetno usnje.

	TAP	TTI	UU	KET	POS	IC	OSS	Skupaj SAVA - lok.Kranj
DOHODKI:								
1. prodaja - externa	712.389	422.077	140.246	24.243	33.736	-	6.941	1,339.632
2. prodaja trg.blaga in mater.	5	164	-	-	289.465	-	20.626	310.260
3. prodaja drugim tozd	37.503	51.557	685	134.438	1.466	3.668	58.629	287.946
4. skupna prodaja (zap.št.1+2+3)	749.897	473.798	140.931	158.681	324.667	3.668	86.196	1,937.838
5. dohodek od odpis.terjatev	1.862	3.303	-	236	1.191	-	1.352	7.944
6. prejete obresti	13.421	9.211	3.473	8.845	6.023	82	11.930	52.985
7. dohodki iz skup.poslovanja	37.010	2.761	154	1.003	231	-	-	41.159
8. dohodki od dotacij	-	-	-	-	-	-	280	280
9. izredni dohodki	2.631	2.461	170	711	970	-	538	7.481
I. /1-9/ CELOTNI DOHODEK	804.821	491.534	144.728	169.476	333.082	3.750	100.296	2,047.687
IZDATKI:								
10. porabljeni material	488.358	291.729	128.062	81.646	848	65	10.857	1,001.565
11. proizvodne storitve	65.677	48.994	13.304	11.806	4.859	177	5.060	149.877
12. neproizvodne storitve	1.249	768	48	2.003	813	31	5.997	10.909
13. dnevnice in ter.dod.	162	223	60	95	308	66	252	1.166
14. reklama in reprez.	2.080	416	521	35	231	43	1.666	4.992
15. drugi materialni stroški	4.111	9.967	1.890	2.156	409	129	2.036	20.698
16. amortizacija - predpisana	35.955	11.695	3.392	4.597	870	7	1.012	57.528
17. amortizacija - nad predpis.	3.111	7.651	-	3.812	285	3	812	15.674
18. nabavna vred.trg. blaga	-	125	-	399	289.465	-	20.401	310.390
19. odpis terjatev	9.365	8.249	4.155	1.952	7.044	82	3.272	34.119
20. izredni izdatki	5.663	11.570	8.116	10.220	6.826	-	10.828	53.223
21. razlika v zalogah	-15.107	-24.587	-9.171	+ 682	-	-	-	-48.183
II. /10-21/ Porabljena sredstva	600.624	366.800	150.377	119.403	311.958	603	62.193	1,611.958
III./I-II/ DOHODEK	204.197	124.734	-	50.073	21.124	3.147	38.103	435.729
IV. IZGUBA SUBSTANCE	-	-	-5.649	-	-	-	-	
V. DOHODEK brez interne udeležbe med tozd	168.807	123.876	-	50.073	20.898	3.147	38.103	399.256
VI. POSEBNI PODATKI								
Družbeni proizv. (000 din)	207.873	143.222	-2.257	58.482	22.053	3.157	39.927	472.457
Indeks DP $\frac{1975}{1974}$	178,9	122,6		150,0	110,4	110,2		143,3
Poprečno štev.zap.v 1.1975	955	1.431	151	456	146	13	477	3.629
Družbeni proizv.na pop.zap.	217,6	89,1		128,3	151,0	87,9		130,2
Indeks DP/poppr.zap. $\frac{1975}{1974}$	160,5	117,5		141,9	91,5	112,4		135,5

Dohodek dosežen v letu 1975 je za 38,1 % večji kot v letu 1974, ko je znašal skupno za delovno organizacijo - lokacija Kranj 289.094 tisoč din. Prav tako je v porastu v odnosu na leto 1974 amortizacija, tako da se je povečal nominalni družbeni proizvod (dohodek + vsa amortizacija) za 43,4%. Največji porast družbenega proizvoda oziroma dohodka beleži skupnost tozd TAP, kar je odraz smotrni vlaganj v preteklih letih v projekt radialne pnevmatike. Naturalni kazalci produktivnosti, kažejo, da je ob 8,7 % povečanju fizičnega obsega proizvodnje ter 2,9 odstotnem povečanju zaposlenih, porastla produktivnost na lokaciji Kranj za 4,5 %.

Pri delitvi dohodka morajo skupnosti tozd oziroma tozd upoštevati tudi merila samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov organizacij združenega dela kemijske in sorodnih panog. Poleg tega je bilo, v mesecu januarju in februarju letos, na številnih regionalnih posvetih s predstavniki občinskih skupščin in občinskih sindikalnih svetov, ponovno zavzeto zelo jasno stališče, da morajo udeleženci pri razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke v celoti upoštevati izhodišča resolucije v družbeno-ekonomskem razvoju SR Slovenije in sicer:

- osebna skupna in splošna poraba naj se povečuje najmanj za 10 % počasneje kot je nominalna rast družbenega proizvoda.

Na osnovi globalnih okvirov bi se ob predvideni rasti nominalnega družbenega proizvoda SR Slovenije za 31 % lahko povečala sredstva za osebne dohodke največ za 28,5 %.

Če primerjamo navedena izhodišča z doseženim v delovni organizaciji Sava - lokacija Kranj, ugotavljamo, da je bila politika delitve dohodka in osebnih dohodkov v skladu s samoupravnim sporazumom in resolucijo o družbeno-ekonomskem razvoju SR Slovenije saj je družbeni proizvod na zaposlenega v primerjavi z preteklim letom v delovni organizaciji Sava - lokacija Kranj dosežen z indeksom 135,5.

Gibanje osebnih dohodkov na zaposlenega v letu 1975 je naslednje:

	Poprečni mesečni OD na zaposlenega v letu 1974	Poprečni mesečni OD na zaposlenega v letu 1975	Indeks 1975/1974
TAP	3.196	3.779	118,2
TTI	2.915	3.435	117,8
UU	3.339	3.814	114,2
KET	3.230	3.752	116,2
POS	3.595	4.023	111,9
IC	3.701	4.551	123,0
OSS	3.121	3.721	119,2
Skupaj:	3.080	3.649	118,5

PREDLOG DELITVE DOHODKA - NA LOKACIJI KRANJ
ZA LETO 1975

Upoštevajoč navedene razloge o doseganju poslovnega rezultata ter zmeren porast nominalnih osebnih dohodkov predlagamo delavcem temeljnih organizacij združenega dela, da potrdijo obračun poslovnega uspeha in sprejmejo sledečo delitev dohodka za leto 1975:

/ v din /

	Tozd POS	Tozd IC	SDS OSS
I. DOSEŽENI DOHODEK	21,124.605,96	3,147.452,57	38,102.794,46
1. obresti na kredite	1,813.608,60	-	414.853,10
2. provizija in druge bančne storitve	149.547,20	-	-
3. zavarovalne premije	94.286,90	-	399.704,10
4. prispevki in članarine	43.754,25	1.700,00	391.975,30
5. druge pogodbene obveznosti	2.340,00	-	-
II. POGODBENE OBVEZNOSTI	2,103.536,95	1.700,00	1,206.532,50
6. zak. obvezn. po obč. predp.	39.203,80	-	105.554,00
7. zak. obvezn. po rep. in AP predp.	385.839,70	-	-
8. zak. obvezn. po predp. federacije	59.629,35	8.307,30	210.924,58
9. prisp. interes. skupn. s podr. gosp.	52.204,15	-	-
10. prisp. interes. skupn. s podr. negosp.	1,340.133,40	27.113,12	720.769,13
11. prisp. stanov. interesni skupnosti	67.401,10	20.568,69	601.403,26
12. stanov. prisp., ki prip. skup. por. OZD	985.121,65	110.650,01	2,706.182,38
13. druge zakonske obveznosti	9.694,40	-	-
III. SKUPAJ ZAKONSKE OBVEZNOSTI	2,939.227,55	166.639,12	4,344.833,35
14. za osebne dohodke	10,031.781,08	1,199.750,25	30,449.990,51
15. za druge osebne prejemke	12.627,55	1,725.021,20	234.420,10
IV. OSEBNI DOHODKI	10,044.408,63	2,924.771,45	30,684.410,61
V. OSTANEK DOHODKA (razl. v realiz.)	6,037.432,83	54.342,00	1,867.018,00
- del dohodka TAP 75,55%	-	-	-
- del dohodka TTI+UU 23,83%	-	-	-
(8,691.883,20)	-	-	-
- del dohodka POS 0,62%	-	-	-
- del dohodka Semperit 25,86%	-	-	-
- del dohodka IFC 5,27%	-	-	-
- del dohodka za kritje izgube tozdu UU	-	-	-
- odstop del doh. TTI in UU sk. tozd. TAP-u	-	-	-
VI. DELITEV DOHODKA NA SKLADE:			
1. Rezervni sklad	422.492,10	-	-
2. Poslovni sklad	4,619.123,33	-	-
- del za posojilo nerazvitim	1,428.753,45	-	-
- del za skupne rezerve	288.330,80	-	-
- del za druge namene	2,902.039,08	-	-
3. Rezervacija dohodka	234.399,50	-	-
- za energetiko (9% od fakt.el.energ.)	2.343,40	-	-
- za energetiko (3% od davčne osnove)	103.905,70	-	-
- za pokrivanje izgube transp.dejavnosti (železnica) 3,7% od davčne osnove	128.150,40	-	-
4. Sklad skupne porabe	725.000,60	54.342,00	1,867.018,00
5. Za druge namene	36.417,30	-	-
6. Odstop skupn. tozd TAP sklada skupne porabe tozdu TTI in UU	-	-	-

S predlagano delitvijo dohodka po temeljnih organizacijah združenega dela doseženo za delovno organizacijo - lokacija Kranj - naslednjo delitev:

												/ v 000 din /
	1972		1973		1974		1975		I n d e k s			Indeks na plan
	v 000 din	strukt.	v 000 din	strukt.	v 000 din	strukt.	v 000 din	strukt.	1975 1972	1975 1973	1975 1974	
DOSEŽENI DOHODEK	204.451	100,00	219.582	100,00	289.094	100,00	399.256	100,00	195,3	181,8	138,1	97,1
- pogodbene obveznosti	14.961	7,32	21.690	9,88	39.201	13,56	51.409	12,88	343,6	237,0	131,1	105,0
- zakonske obveznosti	8.958	4,38	23.230	10,58	42.581	14,73	48.852	12,24	545,3	210,3	114,7	106,9
- za osebne dohodke	109.744	53,68	141.635	64,50	181.503	62,78	226.384	56,70	206,3	159,8	124,7	100,8
OSTANEK DOHODKA /razlika v realizaciji/	70.788	34,62	33.027	15,04	25.809	8,93	72.611	18,18	102,6	219,9	281,3	79,1
Za rezervni sklad	4.091	2,00	4.508	2,05	2.913	1,01	4.800	1,20	117,3	106,5	164,8	-
Za sklad skupne porabe	11.351	5,55	5.662	2,58	6.214	2,15	17.807	4,46	156,9	314,5	286,6	-
Za poslovni sklad	55.224	27,01	20.141	9,17	11.373	3,93	28.402	7,11	51,4	141,0	249,7	-
- del za nerazvite	-	-	7.840	3,57	6.281	2,17	8.301	2,08	-	105,9	132,2	-
- del za skupne rezerve	-	-	1.290	0,59	1.026	0,35	2.447	0,61	-	189,7	238,5	-
- za druge namene	55.224	27,01	11.011	5,01	4.066	1,41	22.769	5,70	32,0	160,3	434,2	-
Dohodek drugim sovlag.	122	0,06	2.716	1,24	5.309	1,84	16.487	4,13	-	607,0	310,5	-

Iz navedene dinamike je razvidno:

- visoka udeležba pogodbenih in zakonskih obveznosti (obresti, davki in prispevki),
- delno izboljšanje delitvenega razmerja glede na leto 1974,
- visok porast sklada skupne porabe zaradi pokrivanja regresa za dopuste še za leto 1975 in prispevkov za izgranjo šol in vrtcev v skladu s podpisanim dogovorom.

Predlog sklepov :

1. Zbor delavcev tozdog (delovne skupnosti) potrjuje navedeno delitev doseženega dohodka za leto 1975.
2. Del dohodka skupnosti tozdog TAP v znesku 7.834.069,80 din se razporedi v sklad skupne porabe s tem, da ga brez vseh obveznosti odstopi skupnosti tozdog TTI in UU (ta sklep potrdijo zbori skupnosti tozdog TAP).
3. Dohodek v znesku 7.834.069,80 din, ki pripada skupnosti tozdog TTI in UU na račun vlog v skupnost tozdog TAP, se brez obveznosti odstopi skupnosti tozdog TAP (sklep potrdijo zbori skupnosti tozdog TTI in UU).
4. Skupnost tozdog TTI in UU sta poslovala v letu 1975, glede na registracijo pri Gospodarskem sodišču, kot enoten pravni subjekt in na tej osnovi oddajala pri Službi družbenega knjigovodstva skupen zaključni račun za leto 1975. Vendar sta že od 1.1.1975 internio ločeno vodila poslovne knjige. Posledice tega je, da se izguba tozda UU mora sanirati znotraj skupnosti tozdog TTI, kar je razvidno iz predloga delitve dohodka. Za izgubo, ki je nastala v višini 23.205.249,87 din predvsem zaradi nevsklajenih nabavnih in prodajnih cen, odobri skupnost tozdog TTI tozdu UU dolgoročni interni kredit na 5,5 let. Ostali pogoji kredita se definirajo sporazumno s skupnostjo tozdog TTI v sanacijskem programu, ki ga je tozdu UU dolžen predložiti s poslovnim poročilom za leto 1975.

O razporedu zborov delavcev vas bomo obvestili z jutrišnjim Informatorjem.